

SLOVENSKI JADRAN

LETI III. ŠTEV. 25

Koper, petek 18. junija 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Napredok kmetijstva in vloga živilske industrije

Zaradi specifičnega položaja industrijsko zaostale dežele, je bila vsa naša investicijska politika povojnih let usmerjena na graditev industrijskih objektov, ki so postali temelj naše industrije in s tem gospodarske osamosvojite. Naročno je, da je tako investicijska politika, ki je največji del sredstev, ustvarjenih z našim narodnim dohodkom, dosegala za industrijske gradnje, morala na drugi strani povzročiti gotov zastoj. Tako se kmetijska proizvodnja ni razvijala in večala vzopredno z industrijsko, kar še posebno prihaja do izraza v zadnjem času, ko je velik del novih industrijskih kapacitet že začel obravati.

Da vskladi razvoj kmetijstva z industrijo, predvideva letoski družbeni plan znatna sredstva za pospeševanje kmetijstva in povečanje kmetijske proizvodnje. Vendar pa to ni dovolj. Vsklajevanje razvoja teh glavnih panog našega gospodarstva zahteva predvsem tudi boljše medsebojno povezovanje, povezano med menston in vaso, to je med industrijsko in kmetijsko proizvodnjo.

Pri nas imamo pojave zapuščene zemlje. Delovna sila z dežele odhaja v mesta, v tovarne. Ta proces je sicer normalen in se bo nadaljeval, odnosno se mora nadaljevati z nadaljnji porastom industrijske dejavnosti.

Skodljivo je to danes v toliko, kolikor zaradi odhajanja delovnih moči ostane zemlja neobdelana. To se pa lahko reši le z boljšo organizacijo in sodobnejšim načinom obdelave. S tem, ko se tehnika obdelovanja izboljša, postane tudi kmečko delo vse bolj podobno industrijski proizvodnji ter se ta razliko, ki jo imamo danes prav zaradi drobnega individualnega obdelovanja, izravnava. Seveda so razlogi tudi še v tem, ker mladi ljudje vidijo v industriji nekako bolj zagotovljeno osebno eksistenco. Socialno zavarovanje in sistem zaščite delavca poneni zanje prednost, ki je na kmetih nima.

Poleg tega je važen činitelj tudi možnost vzgoje in s tem kvalifikacija, ki jo lahko v industriji dobi mlajši človek. Prav mehanizacija in prehod na sodobnejšo predelavo zemlje, z druge strani pa ureditev socialne zaščite, bodo imeli veliko vlogo pri vzpostavljenju ravnotežja v razvoju kmetijske proizvodnje v odnosu na industrijo.

Naši kmetje to vidijo. Prvi korak in nedvozmo pozitivna inicijativa v nekaterih naših vasih je združitev drobnih parcel v večje komplekse, kar omogoča sodobnejšo in s tem cenejšo obdelavo. Nadaljevanje po tej poti bo brez dvoma privedlo ne samo do uravnovešenja, ampak tudi do racionalnejšega izkorisťenja zemljišč in hkrati rešitve vprašanja neobdelane in zapuščene zemlje.

V tem pogledu čaka kmetijske zadruge velika naloga. Saj morajo biti prav te nosilec napredka na vasi in podpirati vse, kar vodi k izboljšanju.

Veliko vlogo pri pospeševanju kmetijske proizvodnje bi lahko imelo tudi naše tovarne prehrabene industrije. Z vzpostavljivijo stikov z zadrugami in posameznimi kmetijskimi proizvajalcji, lahko usmerjajo kmetijsko proizvodnjo, hkrati pa sebi zagotovijo potrebne surouvine. Letošnja praksa nekaterih podjetij dokazuje, da je naš kmet pri-

pravljen gojiti tisté kulture, ki jih tovorna potrebuje, seveda, če vidi zagotovitev prodaje. To lahko uredi z medsebojnimi pogodbami.

Tovarne prehrabene industrije pa lahko nudijo še več. One lahko poskrbijo za strokovno pomoč, na drugi strani pa z akontacijami na pridelek omogočijo kmetom pravčasno nabavo kvalitetnih semen, umetnih gnojil in podobno. Taka povzema nedvomno koristi tako tovarni kot kmetu.

Zato ne smemo gledati razvoj kmetijstva le skozi investicije, ki so predvidene v te namene. To je osnova, ki bo dosegla svoj namen, le takrat, ko bodo ta sredstva pravilno in smiselnou uporabljeni ob istočasni rešitvi drobnih uprašanih kmetijskih proizvodnje ter zlivanju v celoto z industrijo. To se mora odražati v medsebojnem dopolnjevanju.

Sveže in jasno jutro pozdravlja ljudi, ki hitijo že navsezgodaj na delo. Le bežno se pozdravlja. Mu si dežum na delo, ki je zaradi stalnega deževja zelo zaostalo. Nekateri so že pred tednom pokosili prvo travo, pa je še sedaj na travnikih. Razobesili so seno po zaslinih kozolcih in celo po žicah vinogradov. Tam gniye in rjavi.

Težko vidijo kmetje, da jim slabo vreme uničuje dobrobetajoče pridelke. Pomlad je za začetek pokazala zelo dobro, kasneje pa se je vse preobrnilo na glavo. Kot bi hudič s kremljki mešal oblake, da jih je vedno več. Pa dežja... Kdaj bo le prenehal?

Na povratku z Velikega vrha, ki je skupno s Fajtovim hribom poznan še iz prve svetovne vojne, sem ob poti opazil češnjevo vejo z debelimi rdečimi sadovi. Tam zraven

je pridni vinogradnik škropil trte. Namenoma, da ga opozorim, sem stegnil roko in ubrgal nekaj česnjen. Takoj se je ustavil in zaklicil:

»Kaj delate, mladi človek?«

»Odžejam sek, sem hitro odgovoril in stopil skozi plot do njega. Takoj sva bila v razgovoru kot starca znanca. Že trikrat je škropil, pa še ne ve, če bo obvaroval trte pred bolezni. Da bi se vsaj sedaj ustavilo vreme, potem bi že šlo kako naprej.

V Volčji dragi sem dohitel starejšega moža, ki je peljal dvokolesni voziček na polje. Že pri prvi pozdravni besedi je bilo tudi njen vreme glavna skrb.

»Tako sem star, da sem že pozabil, kdaj sem prišel na svet, toda take pomladi še ne pomnim,« je začel. »Stavim, da ima tu vmes luna svoje opravke. Neki starogospod mi je pravil, da ima luna vsa-

ko toliko svoje »spominek« (znamenja). To traja tri polne lune, to je tri mesece. Kaže, da bo tudi letos takoo.«

Od lune sva prešla na češnje, ker mi je že presedala njegova vratjevernost. Nisem mu hotel ugovarjati in dokazovati, da je mogoče zamenzjal — sočne pege za lunine »spominek«. Češnje pa so vendarje boljše kot njegovi lunini »spominki«. Pa je tudi te stavil v nič.

»Prav za minkamor niso. Neki dan sem jih dal prašičem. Ti so jih zelo radi žrli, drugič pa jih niso hoteli več. Kmalu bi mi bili še zboleli. Da bi iz njih kuhali žganje se ne izplača, ker imajo premašo sladkorjak.«

Skoraj da sem možu zameril zganje o češnjah, ker sem jih med potjo s takim užitkom opazoval.

Na poti proti Prvačini sem se večkrat ustavil na travnikih in njivah. Trava je izredno velika in gosta, Sena bo dovolj. Vprašanje je, kaj bo napravila pšenica, ki je zrasla v samem dežju. Klasje je lepo in veliko, kakšno bo zrnje, bo podveta mlatilnica.

Zali hrib je novo ime za nekdanji Dornberg. V vasi sem naletel na skupino otrok, ki se je živo razgovarjala. Eden izmed njih je vabil ostale:

»Bomo vrgaval žuogo u zid.«

Mrak se je delal, ko sem se nad vasio usedel, da zapišem vtise, ki sem jih dobil. Po strmem klancu je priletela komaj štirinšteta pučka, se ustavila in me opazovala. Naenkrat me je zelo prijazno opozorila:

»Vam bodo vse povečerjali. Vesel teh besed sem odgovoril: »Res je, vse mi bodo povečerjali, ker imam še daleč do doma.«

Tako majhna, in vendar kako lepo in pravilno je povedala. Odrasli pa še vedno mešajo tujke med našome domače izraze.

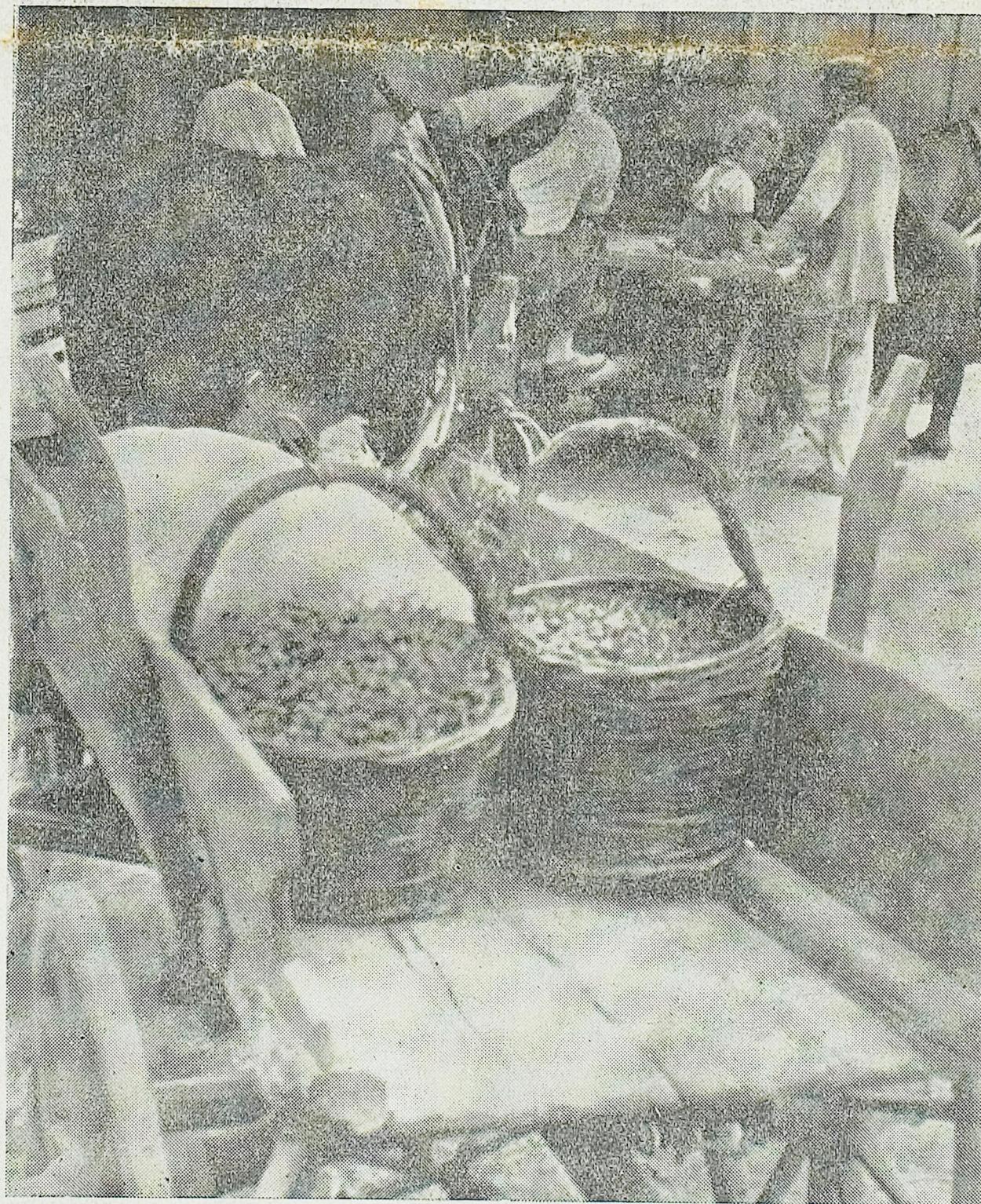
Vso pot me je spremjal prijeten duh svežega sema in cvetočega bezga. Dan je bil lep in so kose zapeli svojo pesem zreli travi. Malo pred Branikom sem srečal kmeta, ki se je vrčal s polja. Tudi ta je imel opraviti z dežjem. Tako sem na vsej poti dobil iste vtise: kadar sije sonce, je dobre volje polne koše. Tako je pač življenje kmetov. V vsakdanjem stiku z naravo in zemljo čutijo,nda vreme regira — uravnava — dobro ali slaboljetino.

V Bramiku je na steni zadnje hiše na desni strani spominska plošča z napisom: »Možina Pavla — Rastja. Da narodu otnela suženjstvo bi in trpljenje, neustrašeno žrtvovala svoje si življenje. — 1906 — 1945.« Pred zadružnim domom pa stoji lep spomenik padlim borcem v NOV.

Kot refren pesmi, ki nikoli ne utihne, se v Vipavski dolini, v Brdih, Na Goriškem, v Istri in na Krasu te dni oglaša izpod gabrovega ali leskovega grma značilno klepanje kos. V spominu se kar sama obnavlja tista lepa narodna pesem:

»Mrzle rose, ostre kose,
rada travča se kosi...«
Na pšeničnem klasju, ki je tako težko dočalo sonca, se vsako jutro svetlikajo velike rosne kaplje. Da bi vsaka bila debelo zrno!

P. A.

Koprski kmet je pripeljal češnje za odkup. Še isti večer mu bo sledilo na desetine vozov.

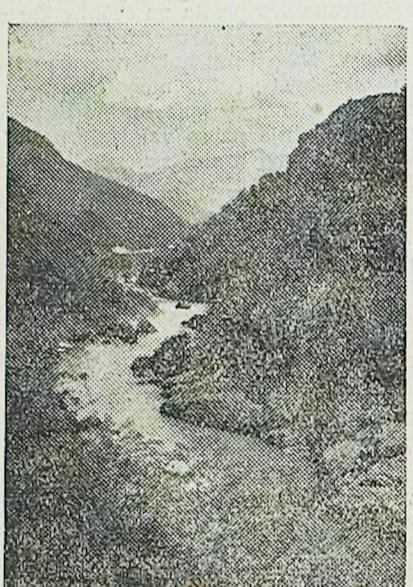
Za večjo pristojnost šolskih uprav in šolskih odborov

V postojnskem okraju so dali izdelati lične zemljevidne okraja, kateri so nalepljeni na platno in opremljeni z letvicama. Precej upraviteljev šol ga ne more nabaviti zato, ker nima občinski LO denarja ozir. v proračunu tiste šole nu potrebnega kredita za to, kar je nujno potrebno.

Nekateri upravitelji plačujejo s svojim denarjem za razne potreščine za šolo in imajo založenega precej denarja, ki ga pa ne morejo izterjati zato, ker pravijo na občini, da ni ni demarja.

Menim, da bi bilo nujno potrebno že enkrat rešiti to zadeto in ali naj dobijo šolski upravitelji ali pa šolski odbori bodisi računske knjižice bodisi denarno zalogu od 5.000 — 10.000.— din, ki bi jo obračunavali trimesecno ali pa dvigali denar z računske knjižico, kadar bi ga potrebovali in dali obračun občinskemu LO o gospodarjenju do 20. decembra v letu.

Takšen način bi bil zelo primeren in bi odpriavil marsikatero nevšečnost in nepotrebitno godnjanje. Fago —

Soča, stisnjena v globoko strugo, ki jo je sama izdolbla

Gospodinjski tečaj v Postojni

Dejaje so žene: »Kako, da ne bi mogle prirediti tečaja za gospodinje v Postojni?«

To je dalo dosti skrbi našim ženam in bilo je dosti zaprek, ki bi jih bilo treba premagati. Saj ni bilo ne prostora ne posode niti inventarja skratka — ničesar.

Pa sta jo mahnili dve tovariši Ladiča in Angelca k sekretarju OK ZKS tov. Hacefetu Matevžu in ga prosili za pomoč, ki jima jo je radevolje obljubil in prav tako je pomagal tudi občinski LO Postojna, ki je dal v ta namen 40.000 dinarjev.

Po dolgih in vestnih pripravah se je pričel tečaj prve dni aprila. Dosti razumevanja je pokazalo mestno gostinsko podjetje, ki je dalo na razpolago prostore na železniški postaji.

Na tečaju je 58 deklet, ki se učijo, kuhanja šivanja, krojenja, pletenja, vezenja in drugih ročnih spremnosti, katerih jih učita tovariš Šlef in tovarišica Garzaroli, kuhanja pa jih učita Sterle Ivanka in Jeremejeva, ki vodi s svojervstvo natančnostjo in vestnostjo knjigovodstvo in navaja bodoče gospodinje na pravilno gospodarjenje.

Poleg tega pa imajo tudi razna politična, vzgojna in zdravstvena predavanja, kar je posebno potrebno bodoči materi, ki bo dobro vzgajala svoje otroke le, če bo sama dobro in prav vzgojena.

Z vso vestnostjo se pripravljajo na razstavo, ki bo 19. in 20. junija skupno z razstavo vajencev v prostorih osnovne šole v Postojni

Fago —

Tomaj

Koncert združenih mladinskih gimnazijskih pevskih zborov okraja V nedeljo, 13. junija je iz vseh krajev sežanskoga okraja prihitela djaška mladina, da s pesmijo zaključi delo v minulem šolskem letu. Z vrha tomajskoga hribčka je iz

tristo mladih glazdonela naša pesem. Pod vodstvom požrtvovalnih pevovodij, so se nam predstavili mladi pevci s svojimi zbori posamečno in skupno. Poleg že znanih zborov nižjih gimnazij iz Komna, Herpelj in Tomaja, sta nastopila še mladinska pevska zborna gimnazije iz Sečane in Podgrada.

Ugotovili smo, da se nam je s tem nastalom nudil vpogled v celotno ali večletno delo na glasbenem področju na vseh nižjih gimnazijah našega okraja. Med izvajanjem smo ugotovili, da je tehnično delo posameznih zborov na višini, več ali manj pa tudi umetniško izvajanje. Ob zaključku nastopov posameznih zborov je veličastno zadonelo šest pesmi, ki so jih skupno zapeli ob spremljavi godbe na pihala iz Vrhovlja.

Mladina pevskih zborov nižjih gimnazij iz Komna, Herpelj, Sečane, Podgrada in Tomaja, pevovodje, godba iz Vrhovlja in njen dirigent, so s tem nastopom pokazali velike sposobnosti. Nadaljnji uspeh jim je zagotovljen, če bodo tudi za naprej tako požrtvovalno delali. — an—

Se je čas, da pomagamo krompirju

Vsač dober gospodar ve, da rabiti krompir poleg hlevskega gnoja še umetna gnojila. Preden gnojimo z umetnimi gnojili, moramo premisliti, da bomo rastlinam, pri katerih želimo dobro zrno, gnojili predvsem s fosforjevimi gnojili, rastlinam, pri katerih želimo hitro rast in veliko zeleni mase, z duščnimi, rastlinami, ki imajo mnogo sladkorja — škroba pa rabijo največ kalijevega gnoja.

Krompirju bomo torej gnojili s kalijevimi in duščnimi gnojili. Od različnih načinov gnojenja s kalijem je najboljše podlistno gnojenje, za katerega je ravno zdaj ob okopavanju čas. Za 1 ha površine rabimo 200—250 kg kalijeve soli. Trosimo jo po okopavanju med vrste.

Prav tako gnojimo tudi krmnski pesti. Ob prvem okopavanju ji kot podlistno gnojilo trosimo čilski soliter ali nitromonkal (če nismo z duščnimi gnojili že pred saditvijo ali setvijo) od drugem okopavanju pa trosimo kakor za krompir kalijev sol. Poizkusite in boste videli, da bo pridelek večji in kakočnost boljša. M. M.

IZ PIVKE

Pred kratkim je občinski ljudski odbor Pivka sprejel proračun dohodkov in izdatkov za tekoče leto v višini 16,847.000 dinarjev.

Proračun izdatkov vsebuje poleg zmeska 6,847.000 din, v katerem so zajeti vsi izdatki državne uprave, ljudske prosvete in socialnega skrbstva, znesek 10.000.000 din za komunalne investicije.

Investicije bodo uporabili za komunalna dela po nekaterih vaseh, predvsem pa v tistih, kjer je problem preskrbe s pitno vodo. Za ureditev pivškega vodovoda, ki zajema vas Pivko, je določenih 7.000.000 din. Ta je resen problem, ker ni niti delno zmogel preskrbotati prebivalstva s pitno vodo. V petekletnem letu so v ta namen potrošili 4.000.000 din in to predvsem za nabavo novih črpalk, cevi in drugega materiala potrebnega za vodovod. Občinski ljudski odbor meni, da je nujno rešiti ta problem in je s pomočjo okrajnega ljudskega odbora zagotovil sredstva za dokončno ureditev.

Preostali znesek pa je razdeljen za popravilo vodovoda na Kalu, napravo lovišča na Jurišah, dokončati dela pri vodnjaku v Zagorju, popravilo stavb osnovnih šol Kal in Jurišče, izdelavo načrta za kulturni dom in pripravo vseh načrtov za potrebna dela, ki jih bo treba narediti v prihodnjih letih. Poleg rednega proračuna ima občinski ljudski odbor na razpolago

sredstva iz sklada za obnovo gozdov. Občinski ljudski odbor je sprejel sklep, da bo večji del tega zneska uporabilo za popravilo gozdnih poti za čiščenje in pogozdovanje. Dela so pod nadzorstvom petčlanske komisije že pričela. S. J.

Iz našega kraja res ne poročamo mnogo, vendar pa ne moremo mimo dveh prireditiv, ki smo jih imeli v zadnjem času. Nastopil je pevski zbor učiteljišča iz Tolminja, ki je zapel tako, da je bilo številno občinstvo naravnost očarano. Cestitamo jim in se obenem zahvaljujemo za užitek, ki so nam ga nudili.

Druga prireditiva pa je bil telovadni nastop dijakov in dijakinj tujiške nižje gimnazije v okviru »Partizana«. Šolski otroci, mladinci in mladinke, so izvedli več točk. Najboljši pa je bil nastop članic s prostimi vajami in članov na orodju. Vendar moramo priporomiti, da bi morali prireditelji kritičneje izbrati posamezne telovadce in dovoliti nastope tistim, ki obvladajo vse gibe. Tako bi izpadle nekatere mučne točke.

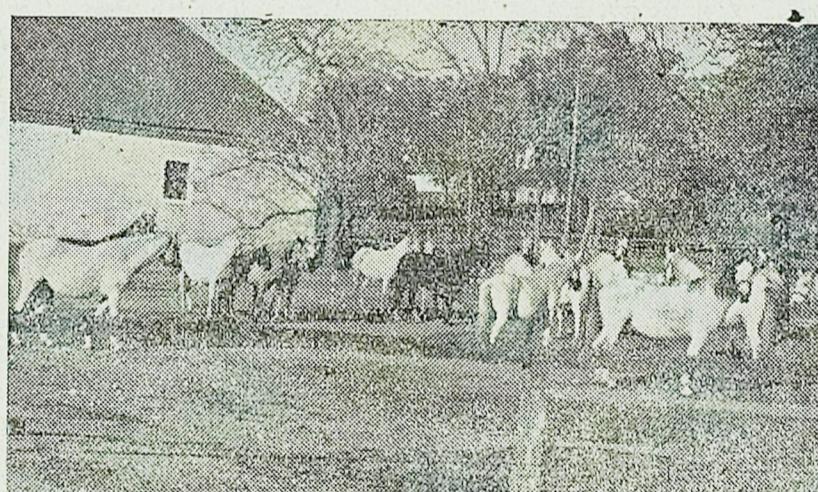

Štiristoletnica kraške Lipice

Preteklo nedeljo je prostavila Lipica na Krasu štiristoletnico, odkar je nastala ter 374 letnico, odkar je bila ustavnovljena kobilarna ter vzrejališče plemenitih lipicanških konj. Tedanjih avstrijski cesarskih dvor je dal pobudo za odkup Lipice, ki je spadala v premoženjski sklad tržaškega škofa. Avstrijski nadvojvoda je želel v tem kraju ustaviti konjsko ergeljo, ki naj bi dvor v ostalo visoko plemstvo oskrbovala z jalhnimi in paradnimi konji. V ta namen so pripeljali v Lipico čistokrvne arabske plemenitke, kakov tudi nekaj španskih žrebcov, s pomočjo katerih so pričeli križati raso kraškega konja in tako zaplodili plemo danes po svetu znanih lipicanov.

Čeprav je Lipica v svoji zgodovini pretrpela razne nezgode, zlasti po vojnah, vendar se je vedno zopet opomogla in se obdržala do danesnjega dne, ko je pod novimi pogoji v polnem razmahu. Najprej so jo težko prizadeli napoleonski vojni pohodi skozi te kraje. Prav tako ji ni prizanesla prva svetovna vojna. V obeh primerih so moralni lipicanški konji v pregnanstvo v tuje dežele, odkoder so se vravčali v močno okrnjenem številu. Med okupacijo je kobilarna sicer obstajala, vendar se ni mogla razviti v pomembnejšem stilu, ker ji okupator ni nudio dovolj opore in sredstev. V drugi svetovni vojni pa je bila Lipica takoreč učiščena, ker so tod divljali nemški in italijanski fašisti. Šele po osvoboditvi so nastopili za to znamenito konjsko vzrejališče lepi časi. Ljudska oblast ji je posveča vso pozornost, četudi konjsko zapreco čedalje bolj izpodriva avtomobil, vendar se lipicanški konji še vedno vidno uveljavljajo v naši hrabri vojski, pa tudi v plemenitem športu.

Poletje je naklonilo Lipici za njen jubilej prekrasen sočni dan. Toliko gostov Lipica že davno ni sprejela. Z vseh strani so prihajali izletniki peš, na kolesih in motornih vozilih, da prežive dan v naravnih sredinah.

Lipica in lipicanici

Iz Ilirske Bistrice

Mladinke šiviljske šole so dobile svojo mladinsko organizacijo

Tudi mladinke na šivilski šoli v Ilirske Bistrici imajo sedaj svojo mladinsko organizacijo. Pred dnevi so se zbrale na ustanovni sestanku in prvič izvolele svoje mladinsko vodstvo. Ko so razpravljale o svojem bodočem delu, so sklenile, da bodo še naprej pridno vadile v pevskem zboru in se še v večjem številu vključile v TUD Partizan. S prostovoljnimi delom in pomočjo občine pa bodo pred šolo uredile igrišče za obojko, za katero je med mladinkami precejšnje zamiranje. Zelo rade bi se udejstvovali tudi v dramatiki, a nimajo strokovne moči, ki bi jih vodila. Prosvetno društvo v Ilirske Bistrici bi prav gotovo melo več uspeha v pridobivanju mladine, če bi pri društvu osnovali mladinsko sekcijo. To je mladinski vodstvo že večkrat predlagalo. Tako bi mladini res lahko omogočili sistematično delo na tem

področju. Na ustanovnem sestanku je bilo govora tudi o listu »Mladinak«. Za stalne naročnike se je prijavilo 15 mladink, kar gotovo ni majhno število. Okrajno vodstvo mladine je konec maja omogočilo brezplačen izlet v Kranj 17 mladinkam s te šole, sedaj pa je ponovno prispevalo za štirideveto ekskurzijo ob zaključku šole.

Marija Vogrič

Postojna

Pretekli teden so postojnski sedmoščli nastopili s trodejanko »Dnevi naše sreče«. Igrali so dobro in doživeli velik uspeh in priznanje številnih gledalcev. Med igralci je več mladih talentov, ki bi lahko postali stalni gostje dramskega odra. Igo je režiral tov. Penko, kateremu gre pohvala za trud in prizadevanje.

P. M.

Ali je prav tako?

»Slovenski Jadran« je v svoji 22. številki z dne 28. maja 1954 objavil pod gornjim naslovom članek Rastka Bradaške iz Postojne, ki poroča, kako so ostali v železniških stanovanjih v Kozini, Divači, Pivki, Prestranku in Postojni brez električne razsvetljave. Naš dopisnik iz Sežane se je glede te zadeve obrnil na podjetje »Elektro-Sežana«, kjer je dobil naslednje pojasnilo:

V začetku letosnjega leta se je sestala mešana komisija predstavnikov železniške direkcije iz Ljubljane in podjetja »Elektro-Sežana«. Komisija je pregledala električno instalacijo v železniških stanovanjih hišah na omenjenih postajah ter ugotovila, da je električna napeljava v navedenih objektih skrajno pomajnkljiva in v kričečem nasprotju s predpisi in požarno varnostjo. Predstavniki železniške direkcije so obljudili, da bo direkcija dala nalog, oziroma naročilo za ureditev instalacije, kakor hitro bo podjetje »Elektro-Sežana« predložilo zadevne načrte in predračun. Hkrati pa je bil določen tudi rok, do kdaj se mora to zgoditi. »Elektro-Sežana« je načrt in predračun takoj izdelalo in ga poslalo direkciji JDŽ v Ljubljano. Direkcija pa do dneva prekinitev električnega toka ni izdala naloga, naj se instalacija uredi. »Elektro-Sežana« je večkrat opozarjalo železniško direkcijo, naj izda nalog, da bi z delom prizeli. Zadnji postavljeni rok je bil 15. maj. Ker pa železniška direkcija niti do tega dneva ni storila svoje dolnosti, je moralo podjetje »Elektro-Sežana« postopati po pravilniku o splošnih pogojih za preskrbo z električnim tokom iz javnega omrežja LRS (Uradni list LRS št. 1—4 53, člen 73-e) ter je ukinilo davanje toka na naštete stanovanjske hiše železničarjev. Zato na vprašanje »Ali je to prav« »Elektro-Sežana« odgovarja, da v resnici ni prav, da se železniška direkcija tako slabovira za izvajanje predpisov o električni instalaciji v svojih stanovanjskih hišah. Pa tudi to ni čisto prav, da se postojnski dopisnik »Slovenski Jadran« ni nekoliko pozanimal, kako in kaj je prav za prav s temi predpisi. Če bi bil s temi predpisi seznanjen, tedaj bi njegov članek prav gotovo ne izvezelen v obdolžitev podjetja »Elektro-Sežana«, kakor da je nekaj narobe, ako se to podjetje zaveda svoje odgovornosti in ravna po predpisih, ki so uzakonjeni.

Upamo, da je ta neljuba zadeva s pojasnilom »Elektro-Sežana« vsaj toliko urejena, da bo javnost objektivno poučena, zakaj so v železniških hišah ostali brez luči.

Z. J.

Obnova in gradnja v Šmarjah pri Kopru

Kljub vsej pridnosti prebivalcev, je še vedno veliko potreb pri gradnji in obnovi požgane vasi. Na občini je še nad sto prošenj za pomoč pri obnovi, ki so jih vložili posamezni gospodarji. Na obnovo čaka še nad 20 hiš, na dokončno obnovo pa okoli 70 hiš.

Občina je iz družbenega plana dobila za nadaljevanje obnove 10 milijonov din. Če bi hoteli že letos obnoviti vse, kar še čaka, bi potrebovali okrog 45 milijonov din.

Nekateri posestniki obravljajo sami. Gradbeni odsek kmetijske zadruge jim pomaga z gradbenimi materialom. Tako jih stane manj, ker veliko dela opravijo sami in ni treba plačevati nestrokovne delovne sile.

Še vedno je veliko hiš, ki na zunaj kažejo neometano surovo zidovje. Lastniki bi jih radi dokončno obnovili in jim tudi na zunaj dali lep izgled, toda cena cementa je prevsoka.

Isto je z gnojniščimi jammami. Če bi bil cement dostopen po zmernejših cenah, kot je sedaj, bi marsikateni posestnik rad kaj izboljšal.

Največja ovira za nadaljevanje obnove pa je v Šmarjah cesta, katere gradnja je bila predvidena po regulacijskem načrtu. To cesto so že leta 1908 projektirali pod nekdanjo Avstrijo. Dvakrat so zanj pripravljali načrt tudi Italijani in to vedno pred kakim volitvami. Bila je potem takem — volilna cesta. Po zaključnih volitvah je o gradnji ceste utihnilo vsako govorjenje, načrt pa je obležal v predalu izvoljenega poslanca, ki je imel zagotovljeno plačo in sedež v parlamentu.

Po osvoboditvi je bila cesta prav tako že večkrat projektirana. Cesta bo šla v vasi na takih krajin kjer bodo potem gradili ob strani hiše. Naravno je, da sedaj prav zaradi tega ne morejo graditi teh hiš. Če je že napravljen regulacijski načrt, se tega držijo, da bodo bodoče Šmarje imele res lepo zunanje lice. Postale bodo privlačna izletniška točka za turiste, saj imajo Šmarje kraj »Na Poljanah«, ki je najvišja višinska točka na Koprskem. S tega kraja je zelo lep razgled na Koprski in Tržaški zaliv, na obrežje in v lepem vremenu celo na drugo stran Jadranškega morja.

V občini sta dva gospodarska objekta — hlev za živilo v Šmarjah in hlev za prašiče v Pučah, ki sta bila zgrajena za potrebe kmečkih delovnih zadrug. Obe poslopij sta danes mrtev kapital, ki čaka. Po reorganizaciji KDZ sta izgubili svoj pomen. Čeprav KDZ v Pučah ni bila reorganizirana, je rejo prašičev opustila, ker se ji ni izplačala.

Kaj napraviti? Ljudje delajo razne predloge. Tako med drugim, da bi v Pučah napravili poskusno sejali konopljo in, če bi se to ob-

neslo, uredili v poslopu malo tekstilno tovarno. »Tekstil je drag«, pravijo, »zato bi ga sami izdelovali za naše potrebe.«

Najvažnejše vprašanje občine pa je voda, ki jo morajo skoraj vsako leto po dva do tri mesece voziti iz Kopra, iz Orešja pri Bandelu ali pa iz Dragonje. Zračunalni so, da jih vsak m³ pripeljane vode stane nad 1000 din. Tu se postavlja vprašanje vodovoda, ki bi zajel nad 40 vasi v okraju, ne samo občino Šmarje. Za to vprašanje so se zamimali celo strokovnjaki vodovodnega omrežja od republikega zavoda za gospodarstvo. Stroški za zgraditev vodovoda pa bi bili tako visoki, da ostaja te vprašanje do nadaljnega odprt.

Nesreča na Pasjaku

To leto se vreme vedno kisa in prejogo deževje nas nadleguje, niso redke krajevne plohe, vmes pa grmenje in bliskanje. Tudi strela se pogosto oglaša.

Pred nekoliko dnevi se je pripeila v bližini te vasi smrtna nesreča. Žrtev te nesreče je bil mladenec Maljevac Anton, ki je skupno s svojo zaročenko opravljal v bližnji vasi poljska dela. Domov grede je strela udarila v neposredno bližino, ubila njega samega, medtem ko so morali zaročenko zaradi poškodb odpeljati v reško bolnico. Posledice niso bile smrtne in se je po nekaj dneh vrnila med svoje. Š. n.

O delo RK v sežanskem okraju

Te dni je bila v Sežani letna skupščina organizacije RK, ki so se je udeležili delegati iz vsega okraja. Pogovorili so se o delu in uspehih v razdobju od maja 1953 pa do junija 1954. Iz poročil je razvidno, da je delovanje organizacije zasnovano na široki podlagi. Razen prve pomoči v nezgodah je RK v sežanskem okraju nudil svojim članom v preteklem letu obilo priložnosti in sredstev za zdravstveno vzgojo s pripajanjem prometnih tečajev, tečajev za hišno nego bolnikov, predvajanjem poučnih filmov, širjenjem zdravstvene literature itd. Borba proti tuberkulozi je ena izmed najbolj razgibanih akcij RK. Nedavno je RK v Sežani organiziral tudi prostovoljno krovodajstvo, ki je prav lepo uspelo. Organizacija se bori proti alkoholizmu, socialni bedi, vzgaja podmladka, z malimi asanacijami izboljšuje zdravstvene pogoje v zaostalih vaških predelih okraja, zlasti v Istri in Brkinih, kjer je bilo na pobudo in s pomočjo RK urejenih že lepo število gnojniščnih jam, vodnjakov itd.

Kaj napraviti? Ljudje delajo razne predloge. Tako med drugim, da bi v Pučah napravili poskusno sejali konopljo in, če bi se to ob-

Reka pri Cerknem

Isti dan je bil zaključek tečaja za ženska ročna dela, ki ga je obiskovalo 15 tovarišic. Priredili so razstavo ročnih del, ki so si jo ogledali vsi udeleženci igre. Tudi razstava je dosegla svoj namen.

Ob tej priložnosti se moramo dotakniti še vzgojnega dela učiteljice, ki je lahko za vzgel požrtvovalnost in pravilne vzgoje otrok prosvetnim delavcem v drugih vaseh. Nekateri otroci — vojne srote — so bili v šolskem letu 1951—1952 nekako zapostavljeni od bivše šolske upraviteljice, ki se je bolj zanimala za stare nazadnjaške nazore in je tudi z vzgledom dajala podranka starim navadam. Kljub temu da niso otroci odgovarjali na predavanju v razredu, so bili sprejeti v višji razred. Šolsko leto 1952—1953 je pokazalo, da lahko napredujejo kot dobri učenci v nižji gimnaziji. Tako so dejstva in pravilno vzgojno delo sedenje učiteljice pokazale, da so to priznali celo tisti, ki so učiteljici v začetku hoteli načrtno ovirati njeno delo.

—pn—

Še 700 ha bo treba pogozditi na področju Mestne občine Nova Gorica

Ogenj in svinčena toča dveh vojn so po pobočjih Sabotina, Skalnice, Gabrijelove gore in storžičaste male Katerine zapustila sledove, ki so danes vidni na daljavo. Staro katastrske bukve kažejo, da so se nekdaj v podnožju teh gor in gričev razprostirali lepi vinogradi in sadovnjaki. V prvi svetovni vojni so granate in šrapneli iz stotin topovskih žrel celo štiri leta klestili vinograde, sadovnjake, polja, travnike in gozdove. Ljudje so po komični vojni govorili, da so vrh Skalnice granate znašale za nekaj metrov, takoj silcvito so Lahki obstrelijevali to točko. V kolikor je bila to resnica, ne vemo, dejstvo pa je, da je tam prelilo kriči tudi veliko Slovencev. Pri Solkanskem mostu je še danes pokopališče s kostnico, ki spominja na žrtve takratne vojne. Granate in šrapneli so tudi nara-

vi spremenili obraz. Prej lepo obraščeni grebeni so kazali pusto grobljo in meline. Kar ni uničila vojna, so po vojni opravili iskalci žezeza. Za nekatero ravnino ljudi, katerim »katoliška in dobra Italijak, ki je prišla v te kraje s svojimi zakoni, ni dala zasluga, so prav te meline postale vir preživljanja. Iskalci so in pobrali drobce granat, svinčena zrna šrapnelov, medeninaste prazne naboje in drugo. Čestokrat so pri tem naleteli na neeksploziran naboj ali granato, ki je marsikaterega iskalca raztrgala na drobne kose. Brezposelnost je naraščala, zato je bilo teh »rudarjev« vedno več. Naravno da so tu di ostanki bili vedno bolj redki. Da bi staknili še zadnje drobce, so iskalci začeli požigati pobočja. Vsako leto na spomlad sta goreli pobočji na obeh straneh Soče. Tako je še ogenj pomagal uničevati, kar je ostalo granatam in šrapnelom.

Po osvoboditvi so v teh krajih začeli s pogozdovanjem. Borovci so se na nekaterih mestih Skalnice lepo oprijeli in bujno rasejo. Zelenje počasi prekriva raztreskano skalovje in pomaga pozabljati uničivo silo vojne vihre. Ljubko zapišemo, da je dosedanje pogozdovanje pokazalo dobre uspehe. Ostaja pa še vedno okrog 700 hektarjev goličav, ki jih bo treba čimprej pogozditi.

—jp—

Dvakrat da, kdor hitro da

Sežana

Akcija za pomoč poplavljencem je naletela v okraju Sežana na hvalnoreden odziv, kar je značilno za te pasivne in gospodarske šibke kraje. Kdor je sam v potrebi, prej in laže razume nevoljo svojega bližnjega. V tem primeru pa je poleg tega načela posredovala za zbiranje pomoči poplavljencem tudi visoka državljanska zavešt prebivalstva okraja Sežana.

Ne moremo poimensko naštaviti vseh, ki so velikodušno prisločili na pomoč celjskim in krškim prebivalcem, ki jih je težko prizadela vremenska katastrofa. V celoti je zbral doslej sežanski okraj nad 4.000.000.— dinarjev prispevkov. Podjetja, ustanove, organizacije in posamezniki so se spontano združili v to akcijo. Te dni so med drugimi

dali svoj delež še naslednji: delovni kolektivi podjetja »Avtoprevoz« Sežana 3.600.— din, uslužbeni Narodne banke 3.600.— din, delavci Steklene galanterije 4.340.—, uslužbenici podjetja »Jadranc«, export — import 4.700.—, občina Dutovlje 62.737.—, sindikat gostincev 32.279.—, vaški odbor SZDL Kazlje 3.870.—, sindikat pri OZZ 20.605.—, občinski odbor SZDL Sežana 27.545.—, sekocija za pogozdovanje krasa 1.940.—, obč. odbor SZDL Komnen 18.976.—, delavci mizarškega podjetja v Senožečah 24.445.—, vaški odbor SZDL Črnetice 4.050.—, občinski, poštni in zadružni uslužbenci iz Podgorij 6.250.—, vaški odbor SZDL Žirje 2.795.—, delavski kolektiv »Preskrba« 5.300.—, uslužbenci carinarnice v Sežani 4.860.—, vaški odbor SZDL Brestovica 3.430.—, isti v Merčah 1.940.—, občinski odbor SZDL v Črnom kalu 32.099.—, odborniki OLO OLO Sežana 5.020.—, sindikat OLO OLO Sežana 39.274.—.

Zbiranje prispevkov se nadaljuje.

z. J.

Nova Gorica

Po vsem okraju zbirajo prispevke za pomoč poplavljencim krajem celjskega, krškega in Šoštanjškega okraja. Tovarna pohištva »Edvard Kardelj« bo dala za 50 milijonov lesa za pohištvo in 50 posteljnih vzmeti. Sindikalna podružnica pa bo napravila pohištvo. Okrajni LO Gorica je dal 300.000 din, Okrajni LO Tolmin 200.000 din. Okrajni sindikalni svet Tolmin 50.000 din, Okrajna zadružna zveza 100.000 din, Trgovska gostinska zbornica 100.000 din, okrajna gostinska zbornica 50.000 din. Tovarna cementa v Antohovem je dala 5 vagonov cementa.

Po vseh večjih krajih so postavljeni štabi za zbiranje pomoči.

Koper

Že do dne 10. junija je bilo zbranih okoli 4 milijone dinarjev. Prispevali so: Upravni odbor piranskih solin 250.000 din, podjetje »Selvag« v Kopru sporazumno s sindikalno podružnico 100.000 din. Uslužbenci tega podjetja bodo še posebej prispevali vsak po 200 din. Uslužbenici okrajnega ljudskega odbora bodo prispevali 5 odstotkov mesečne plače. Tržaška zavarovalnica v Piranu je prispevala 200.000 din, uslužbenci zavarovalnice pa še 9060 din, sindikalna podružnica tovarne Arrigoni v Izoli 150.000 din, KZ Sv. Lucije 50.000 din, KZ Koper 50.000 din, KZ Izola 70.000 din.

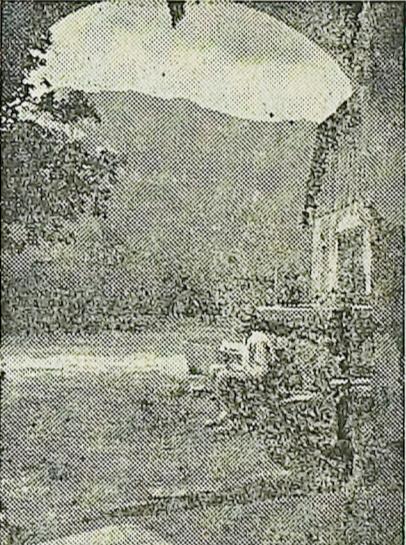
Za poplavljance zbirajo pomoč tudi dijaki srednjih in osnovnih šol.

Iz Podrage

Dramski odsek prosvetnega društva »Edinost« pripravlja dramsko delo Miklova Zala. To igro bodo uprizorili meseca julija.

Tudi društvena čitalnica dobro dela, kar se vidi po številu izposojenih knjig. Čeprav imamo v knjižnici okrog 2000 knjig, jih še vedno primanjkuje. Zato upravni odbor razmišlja, kako bi povečal to število, da bi lahko zadovoljil številne bralce, zlasti med mladino.

T. r.

Motiv pod Nanosom
Iz Vrhopolja pri Vipavi

V Vrhopolu pri Vipavi imajo že dalj časa krojaški in šivilski tečaj. V tem tečaju je nekaj mladincev, v glavnem pa dekleta. Prišli so tudi iz drugih okrajev. Tečaj jim bo dal potrebno strokovno znanje, poleg tega pa se uče tudi slovenco, računstvo, zgodovino in drugo, kar jim bo koristilo v življenu. Udeleženci si prizadevajo in se pridno učijo. Pohvaliti pa moramo tudi tovarišice vzrojiteljice, ki se trudijo, da tečajnikom posredujejo čimveč znanja.

T. r.

Redek nebesni pojav nad Idrijo

V nedeljo, 13. junija so imeli Idričani priliko opazovati redek nebesni pojav: nebo je bilo po dolgem času zopet jasno in le tam so bili vidni manjši oblaki. Na zapadni strani pa je bilo nebo prepreženo z zelo razredčenimi meglicami.

Že v dopoldanskih urah je sonce začelo dobivati veliko mavrično kruno v precejšnji oddaljenosti okrog sonca. Kmalu so se mavrične barve pojavile tudi na meglah na zapadni strani. Pojav je ostal na nebu še v popoldanskih urah, včasih močnejši, včasih nekolkopribližen. Pojav razlagamo z dotokom mrzlega zraka v višjih legah v jasno ozračje, kjer pa je bila vlagla dokaj visoka. Iz tega pojava seveda ne želimo napovedati nikake vojne, pač pa ga samo zabeležiti kot redki pridomi pojav.

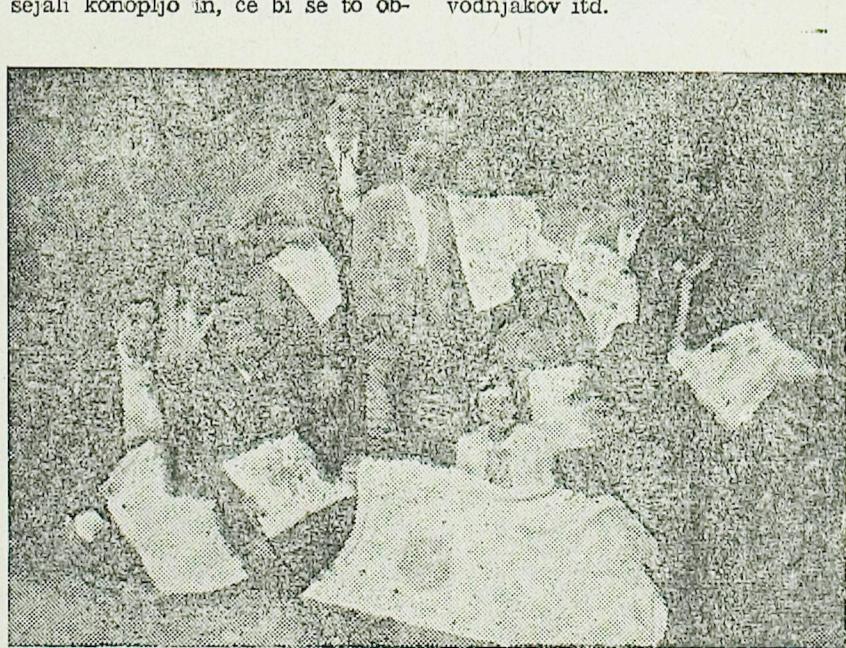
L. S.

Kako bodo v Izoli uporabili letošnje investicije

Letos bodo v občini Izola investirali skupno 358.176.000 din. Od teh bodo 177 milijonov porabili za mehaniziranje industrijskih naprav, gradnjo novih manjših objektov in za razvoj trgovine.

Krajevna industrijska proizvodnja se bo s temi investicijami povečala za približno 38 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. To bo odprlo pot za zaposlitev nadaljnih 310 delavcev in delavcev.

Ostale investicije bodo porabili za gradnjo stanovanjskih hiš za delavce, za elektrifikacijo nekaterih odsekov pri Novi hiši, Morganih in Mercanih in še drugih delih mestne okolice, dalje za pospeševanje kmetijstva in ribištva.

Tečaj ročnih del na Reki pri Cerknem

Sprehod po svetu

Prejšnji teden smo zapisali, da je dejansko konference v Ženevi konec, če se ne bodo udeleženci premisili in jo nadaljevali morda v nedogled. Delegati so se dejansko premisili in konferenco tudi že več ali manj zaključili. Verjetno se jim le ni zdelo zapravljati časa v Ženevi, z dneva v dan sklepali in razpravljati o številnih novih predlogih te ali one delegacije, ne da bi dejansko kaj sklenili.

Konference v Ženevi se nadaljuje samo že za Indokino, toda tudi ta, po vsej verjetnosti, le še za kratek čas. Predvidevajo, da bo te konference konec že ta teden. Prekinili jo bodo, ker ne morejo priti do sporazuma.

Zahodne države so predlagale, naj bi konferenco prekinili, ker se jim je le zdelo vse početje v Ženevi le mlatenje prazne slame. Na drugi strani pa je poročilo o povabilu predsednika Eisenhowera Churchillu in Edenu, naj obiščeta Ameriko, dokaz, da so Amerikanci bili že pripravljeni na neuspeh ženevske

V nekaj vrstah

LONDON. V torek je prispela v London z letalom skupina 21 jugoslovenskih otrok, ki bodo preživeli počitnice v Veliki Britaniji. Bivanje je organiziralo britansko Združenje za pomoč otrokom. Tako po prihodu je Združenje priredilo otrokom zakusko, kateri so prisostvovali tudi predstavniki jugoslovenskega veleposlanstva, člani Združenja, zastopniki tiska in radia. Do tega obiska je prišlo, ker je lani skupina britanskih otrok preživela počitnice v Jugoslaviji.

BUDIMPEŠTA. Donavska komisija je zaključila 10. redno zasedanje. Sprejeli so pravilnik o delovanju tajništva in služb komisije. 11. zasedanje bo v decembru ponovno v Budimpešti.

WASHINGTON. Tu so imeli poskusni napad z atomsko bombo. Ravnatelj civilne obrambe je izjavil, da je bilo »ubitih« 5,322.000 oseb, »ranjenih« pa 2,291.000.

RIM. Odprli so razstavo atomskega orožja in drugih atomskih aparatov. Razstavo prira je ameriška vlada.

ATENE. Mohamed Ali je prišel na obisk iz Turčije, kjer se je razgovarjal o turško-pakistanski zvezi.

GUATEMALA. Zanikajo vesti, da bi se vojska uprla in zahtevala odstop predsednika republike. V demantiju zagotavlja, da je vojska zvesta predsedniku.

TOKIO. Tokijski radio poroča, da so se v Ženevi sestali italijanski in kitajski trgovski in industrijski izvedenci ter se sporazumeli za tesnejše gospodarske stike in za izmenjanje industrijskih izdelkov in drugega blaga.

LONDON. Prav tako so se v Ženevi sporazumeli za normalizacijo diplomatskih stikov med Veliko Britanijo in Kitajsko. Ta sporazum naj bi dosegla zunanja ministra Eden in Ču En Laj.

WASHINGTON. Ameriška vlada je zahtevala največjo kazeno, ki jo predvideva zakon, za širi Portoroci, ki so izvršili atentat v Kongresu.

PUSAN. Pod vodstvom predsednika Južne Koreje se je pričela konference »antikomunističnih držav«. Sig Man Rie je zahteval, da morajo biti iz te konference izključene države, kjer komunizem ni izven zakona.

CASABLANCA. Te dni je prišel novi generalni rezident v Maroku Francois Lacoste. Medtem poročajo o novih atentatih na policijo in na posamezne Francoze.

TUNIS. Uradno poročajo, da so maroške čete v spopadu s skupino 100 upornikov, ki so 13. junija vdrli na neko francoško kmetijo v zahodnem Tunisu, ubile 13. falahov.

KAIRO. Ta teden bo egiptovska vojaška misija odpotovala v Saudo-Arabijo. Misija bo sodelovala pri vežbanju saudskih enot.

ŽENEVA. Ameriški in kitajski predstavniki so imeli te dni tretji sestanek o ameriških državljanih, arietiranih na Kitajskem, in kitajskih študentih, ki so jih zadržali v ZDA.

konference in istočasno pripravljali nove načrte. Razni komentatorji sicer pravijo, da gre predvsem za to, da bi se Anglija in Amerika sporazumieli glede različnih gledanj na azijske zadeve, vendar je treba vsekakor računati, da bodo razpravljali o vseh zadevah svetovne politike.

Posebno v tem času, ko gre za Azijo, ne more biti Ameriki vseeno, če ji glede na njeno politiko v Aziji Anglija nasprotuje ali pomaga. Poleg tega je še vrsta vprašanj tudi

Europi, ki sicer danes spijo, ozroma jih ne omenjajo, ki pa so prav tako potrebovane rešitve in terjajo skupnega nastopa. Eno teh je vsekakor vprašanje obrambne skupnosti, ki ga Amerikanci nikakor ne morejo spraviti z mrtve točke. S tem vprašanjem ni samo vezana ameriška politika do držav vzhodnega bloka, pač pa tudi vrsta nerešenih sporov med samimi državami, podpisnicami pogodbe. Grožnja ameriškega senata, da bo Amerika ustavila pomoč državam, ki nočejo ali vladam, ki ne uspejo ratificirati pogodbe, je skratin opomin predvsem Franciji in Italiji.

Francija se že vsa povočna leta išče in lovi. Tega niso krive le posamezne stranke, pač pa podrejeni gospodarski položaj dežele in nemoc vladajočih krogov, da bi to stanje popravili. Tudi stalno menjanje vlad gre predvsem tolmačiti, kot poskus, da bi se ta država rešila podnjene vloge in postala samostojnja. Francoska politika se oklepala starih imperialističnih tradicij, predvsem v odnosu na številne kolonije. Dosedanje francoske vlade niso uspele rešiti tega vprašanja, pravzaprav niso uspele prilagoditi se v kolonialni politiki novim razme-

ram, tako kot se je n. pr. znala Anglija, ne da bi pri tem preveč izgubila. Ta zgrešena politika je naprila Franciji več zapletljajev, ki jim verjetno Francija ne bo kos. Gre tako v Indokini, kakor tudi že v Maroku za odprt voj za neodvisnost in proti nasilju. Iz Indokine je nastal mednarodni spor, po vsej verjetnosti tudi v Maroku ne bodo mogli zadušiti upora.

Lanielova viada je padla, mandat za sestavo nove vlade je sprejel Pierre Mendes-France, ki je takoj zobel s posvetovanji za sestavo nove vlade. Poročajo, da bo vecina bivših vladnih predsednikov podprla Mendes-Franceja. Mnenje pariskih političnih krogov je namreč, da bo z novim vladnim predsednikom zapalo nekoliko svežega zraka pri poizkušu, da se zopet pozivi umirajoča francoska politika. Razen načra, ki naj bi omogočil konec vojne v Indokini, namerava baje novi predsednik staviti nove predloge za dvig francoskega gospodarstva. Politične skupine so sprejele Mendes-Francejev mandat s precejšnjim zanimanjem, ne da bi zavzele povsem nasprotno stališče. Isto je opaziti pri pariškem tisku, ki je zelo previden v predvidevanjih uspehov nove vlade.

Med vprašanjem, ki tarejo sosedno Italijo, zavzema še vedno precejšnje mesto vprašanje Trsta, ki ga vsi politični krogi povezujejo z balkansko zvezo v evropsko obrambo skupnostjo. To tudi ni čudno, saj so morali italijanski politiki pred nedavnim priznati poraz. Kliub vsemu si nekateri ljudje v Rimu še zmeraj zamišljajo kompromisno rešitev tržaškega vprašanja kot začasno za Italijo, končno pa za Jugoslavijo. Beografska »Borba« piše, da čeprav bi Jugoslavija prepustila Trst za rešitev tega spora, ni s tem rečeno, da se odreka pravicam, ki jih ima do Trsta samega in bi bila prepustitev Trsta Italiji pod določenimi pogoji le začasna rešitev.

50-letnica Slovenskega planinskega društva v Trstu

Slovensko planinsko društvo v Trstu je te dni praznovalo svojo 50-letnico. Ustanovljeno je bilo namreč v poletju leta 1904 in je kljub oviram in težkočam razvijalo in razširilo svoje delovanje ter imelo veliko vlogo ne samo pri razvoju planinstva med tržaškimi Slovenci, ampak je poleg ljubezeni do naše zemlje utrijevalo in krepilo v mladem rodu narodno zavest in borbenost. SPD je nastalo pretežno iz narodno-obrambnih razlogov, da zaščiti našo lepo kraško zemljo pred tujimi imperialisti in njihovo samovoljnostjo. Že v prvih letih svojega obstaja se je društvo zaradi svoje delavnosti uvrstilo med najpomembnejše slovenske ustanove v Trstu. Pritejalo je izlete v raznih krajev, Brkine, na Pivko, na Goriško in Tolminsko, ki so tako postali priljubljene izletniške točke za tržaške Slovence.

Prva svetovna vojna je preprečila nadaljnji razvoj društva, še bolj pa italijanska okupacija. Komaj se je po prvi svetovni vojni društvo ponovno spravilo na noge in je bilo še bolj potrebno tržaškim Slovenecem, so ga italijanske oblasti razpustile že leta 1923 po ostri časopisni gonji in raznimi spletkih italijanskih šovinistov in fašistov. SPD je med prvimi padlo pod fašističnimi udarci, naše planinstvo pa zaradi tega še ni bilo uničeno. Pretveza za razpustitev društva je bila »majda« orodja v jami Dimnic pri Slivjah. Skupina prenapetih šovinističnih pobalino, članov »Società alpina delle Giulie«, je namreč podtaknila za nekim kapnikom staro avstrijsko vojaško puško. Čez nekaj dni pa so prišli karabineri in »odkrili« orodje. Čeprav je bilo na sodni razpravi v

Podgradu dokazano, kdo je skril orodje, so italijanske oblasti razpustile društvo, češ da rovari proti državi.

Italijanski nacionalisti so mislili, da se bodo naši planinci prestrašili, pa so se zelo motili. V okviru prosvetnih društev, dokler so še obstajala, nato pa ilegalno v raznih skupinah so naši planinci gojili ljubezen do svoje zemlje, prirejali izlete in taborenje, zbirali mladi rod, ki se je ob stiku z našim človekom in naravnimi lepotami naše dežele vzgajala v patriotskem duhu, se krepil moralno in politično ter si krepil hrbitemico, da je lahko kluboval fašističnemu nasilju in bil kos nalogam, ko je napočil odločilni trenutek za borbo proti okupatorju in osvoboditev naše zemlje. V ta rod spadajo naši narodni heroji Pinko Tomažič, Zavojko Marušič, Miloš, brata Avguštin in Oskar Škerjanc iz Bazovice, Danilo Gruntar iz Bazovice, Vojmir Španger, Tezej Šavron in dolga vrsta drugih, ki so padli v borbi za svobodo.

Po drugi svetovni vojni je tudi SPD ponovno oživel in nadaljuje s svojim delovanjem, goji zlasti med mladino ljubezen do naravnih lepot naše dežele, planinstvo, jamarstvo, prieja izlete in vzdržuje tesne vezi tržaških Slovencev z matično domovino. Naravno, gospodarsko, pa tudi planinski zaledje Trsta je Slovenija; naše planine so najbližje Trstu; naši kraji, jame, naše vasice pa pričajo, da je to slovenska zemlja, ki sega od zanesenih gora do modrega Jadra na.

V okviru proslave 50-letnice SPD so prejšnji teden v Gregorčičevi dvorani odprli razstavo zgodovinskega materiala, ki priča o nastanku in razvoju društva, poleg tega je ob tej priliki bila tudi društvena fotoamaterska razstava, bogata po številu in vsebin razstavljenih slik. Med tednom je bilo v omenjeni dvorani tudi planinski predavanje, v petek pa slavnostni jubilejni zbor, katerega so se udeležili tudi delegati iz Ljubljane, Postojne, Kopra in s Koroškega. Ob tej priliki je Zveza slovenskih planinskih društev podarila tržaškemu društvu krasen prapor. Z. P.

Gospodarsko poročilo OZN

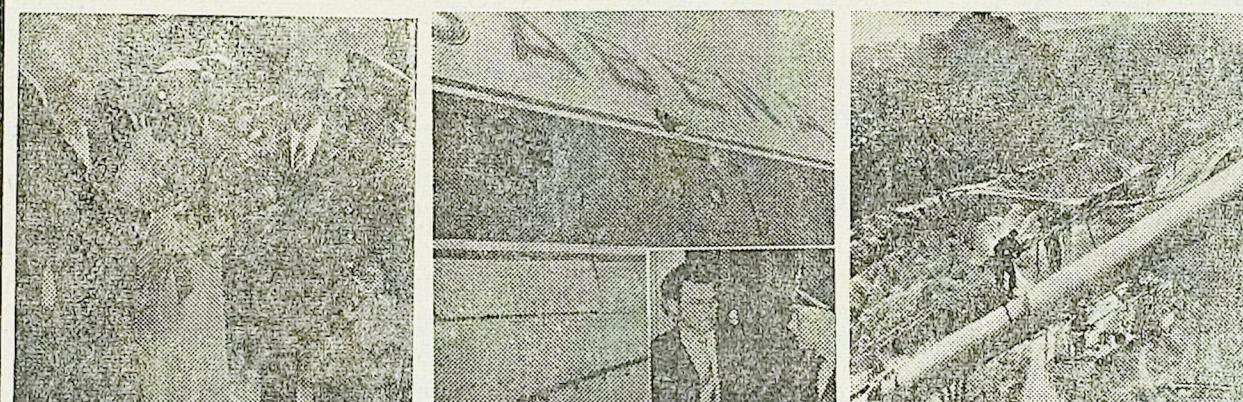
Na sedežu Združenih narodov so objavili poročilo o svetovnem gospodarskem položaju v dobi od 1950 do 1953. Poročilo so pripravili za bližnje zasedanje ekonomsko-socialnega sveta OZN, ki bo v Ženevi.

Poročilo Združenih narodov posveča pozornost tudi jugoslovenskemu gospodarstvu in poudarja, da sta družbenega lastnina nad proizvodnjalnimi sredstvi ter kmetijska politika na podlagi zadružnega sistema osnovni gospodarski vodili jugoslovanske vlasti. Strokovnjaki svetovne organizacije omenjajo zlasti spremembe v gospodarskem življenju Jugoslavije, kot so odprava centralizacije v gospodarstvu ter avtonomija gospodarskih podjetij, ki odločajo o proizvodnji, cenah in plačah delavcev in uslužbencov.

Poročilo opozarja tudi na sistem upravljanja delavskih svetov v industriji, avtomomijo podjetij in svobodo, ki so jo dobili kmetje na tržišču. Istočasno navaja, da je ustavitev gospodarskih zvez vzhodnoevropskih držav in ZSSR z Jugoslavijo svojčas povzročilo Jugoslavijo resne težave, katerim so se pridružile tudi posledice suše v letih 1950 in 1952.

Glede jugoslovenske proizvodnje navaja poročilo, da je lani narasla za 12 odstotkov.

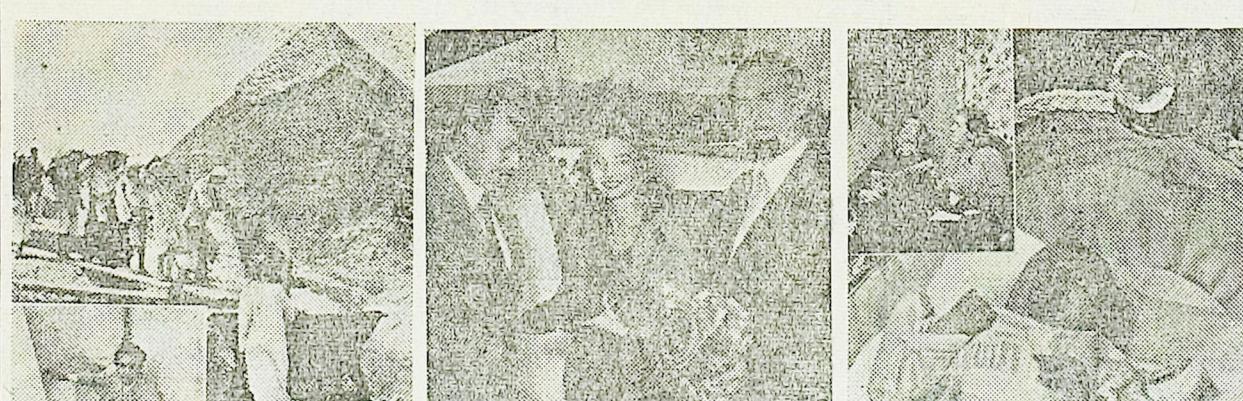
Okno v svet

Abesinski cesar Haile Selasie se že dlje časa nudi izven domovine. Pred dobrim tednom je obiskal na povabilo ameriškega predsednika Združene države Amerike, kjer se je zadržal nekaj dni. Na sliki vidišmo cesarja s sinom in hčerkjo na sprejemu pri družini predsednika Eisenhowerja. Cesar bo v kratkem obiskal tudi Jugoslavijo.

Dober teden je tega, ko so sovjetski lovci iz madžarskega ozemlja napadli belgijsko transportno letalo in ga sestrelili. Letalo je bilo namenjeno iz Londona v Beograd in je na poti zašlo v madžarski zračni prostor. Naden so pripeljeli lovci tipa MIG. Od posadke je bil eden ubit, dva pa teže ranjeni, le pilot je nepoškodovan.

Z dvigalom v zraku plavajo štirje delavci, ki jih vidite na sliki, ko pridijo most Jurija Washingtona v New York. Tako že dve leti lahko v vrtoglavni višini občudujejo razgled na manhattanske nebotačnike in živalni promet po ulicah. Stroški za gradnjo tega mostu bodo zelo visoki, predvidevajo jih v milijonskih vsotah.

Egipt slovi po znanosti in še preiskanih piramidah. Arheologe pa še bolj zanimajo doslej še neraziskane piramide. Mnogi so že odkrili v teh grobovih egipčanskih vladarjev izredno važne predmete za preučevanje zgodovine in materialne kulture starih Egipčanov. Pred kratkim pa je uspeло odkriti v neki piramidi zaklade neprečenljive vrednosti.

Se bojite morskih psov? Lepa Lotte Hass in njen mož vas lahko prepričata, da so morski psi prav tako neškodljivi kakor vsaka druga žival, le batl se jih ne smete Lahnko jima verjamemo, saj sta podmorška fotografa, ki sta posnela nekaj tisoč metrov barvnega filma v morskih globinah in celo posnela kitov glas.

Koristna iznajdba, ki jo bodo predvsem veseli naše mamice. Neki Londončan si je umislil kaj praktičen aparat, ki deluje tako kot mikrofon. Mikrofon tega aparata je pritrjen nad otrokovo zibelko, zvočnik pa je nameščen v dnevni sobi. Čim se otrok začne jokati, ga lahko sliši mama, ki tako lahko takoj prihiti na pomoč.

V Apatinu na Donavi gradijo moderno pristanišče, ki bo opremljeno s sodobnimi napravami. Dnevno bo lahko sprejelo in odposlalo okrog 800 ton tovora, kar je trikrat več kot je zmoglo dosedanje pristanišče. Novo pristanišče grade tudi v Osjeku na Dravi, katerega zmogljivost bo okrog 700 ton. Obe pristanišči bosta mnogo pripomogli k izboljšanju rečnega prometa.

Postojna bo v desetih letih dohitela ostale slovenske kraje

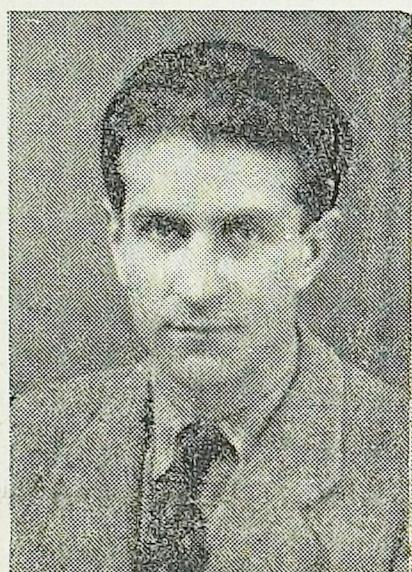
Iz razgovora s predsednikom Gospodarskega sveta OLO

Veliko je bilo govora o pomoči, ki jo daje zvezni izvršni svet novoosvobojenim primorskim okraji. Ta pomoč bo predvsem služila zato, da se ti kraji rešijo gospodarske zaostalosti in razvijejo vse tiste panoge, ki so donosne. Skritih rezerv je toliko, da bodo tudi ti kraji z dobrim gospodarjenjem in z izdatno pomočjo lahko dohiteli gospodarski razvoj ostalih, dobro razvitih slovenskih krajev.

Ker je Slovenski Jadran v postojnskem okraju najbolj razširjen list, smo se obrnili na predsednika sveta za gospodarstvo OLO Postojna ter ga naprosili za razgovor, v katerem bi povedal nekaj podrobnosti o načrtih in o dosedanjem gospodarjenju v okraju. Tovariš predsednik je prošnji rad ustregel in na kratko odgovoril na zastavljena vprašanja. S tem pa ni obdelana še vsa gospodarska problematika v okraju. V posameznih sestavkih se bomo še povrnili na razna vprašanja.

Mnogo govorimo o tem, da so nekateri primorski okraji pasivni, med njimi tudi postojnski. V vašem desetletnem planu drastično prikazujete sedanje stanje glede na upadanje narodnega dohodka po prebivalcu v razmerju s slovenskim povprečjem.

Dejstvo je, da je upadanje narodnega dohodka v razmerju z republiškim povprečjem pokazalo, da dosegemo v postojnskem okraju le 46,4 odstotka. Temu je kriva zlasti dediščina od italijanske okupacije in administrativno vodenje gospodarstva. Začelo se je z intenzivno eksplotacijo gozdov (v letih 1947/48) in je trajalo nekako do konca 1951.

Franc Klobučar, predsednik Sveta za gospodarstvo OLO Postojna

leta. Že v letu 1952 je narodni dohodek izredno padel, ker smo zmanjšali sečnjo gozdov in s tem lesno industrijsko proizvodnjo. Tudi dohodki od kmetijstva so glede na predvojni čas manjši, ker naš kmet proda manj zelenjave in ostalih pridelkov na domaćem trgu. Premalo smo skrbeli za rekonstrukcijo lesne industrije. To občutimo šele danes, ko prehajamo k preusmeritvi lesno industrijskih obratov. To je predvsem nujno na cerkniškem področju, Starem trgu, Postojni, delno na pivškem področju (Koritnica, Bač) in pa v Il. Bistrici.

Vse do leta 1953 nismo delali na tem, da bi začeli z industrijo, ki ni vezana na les kot na surovino (kovinska, tektstilna, živilska itd.). Primorsko področje ima vse pogoje, da razvija sadjarstvo in živinorejo. Pred vojno ni bil naš kmet zaradi italijanske konkurenčne zainteresiranje v sadjarstvu tako, da je ta panoga danes zelo slabo razvita. Notranjska ima bogate tradicije v živinoreji in krasne pogoje za razvoj, ker ima že osnovo, medtem ko so se v pivškem in brkinskem predelu doslej bavili predvsem z lesno industrijo in je zato živinoreja v začetni razvojni fazi, postavljamo šele osnovo za nadaljnji razvoj.

Kaj ste ukreplili, da to pasivnost odpravite in zvišate narodni dohodek?

Poroča je načrtno gospodarjenje. Izdelali smo desetletni plan, ki slovi na naših ekonomskih zmogljivostih ter postavlja smernice za razvoj posameznih gospodarskih panog. Cilj tega plana je, da bi v 10 letih izenačili povprečje narodnega dohodka z republiškim. To poročeni, da bi odpadlo po 10 letih na prebivalca ne več 45.742 dinarjev.

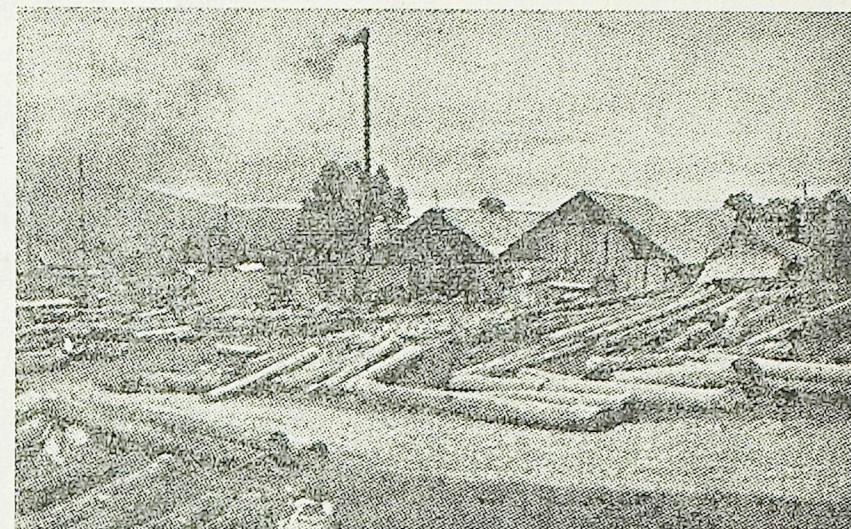
98.353 din narodnega dohodka (razmerje iz leta 1953). Da bi to dosegli, moramo od kraja rekonstruirati celotno našo industrijo, vso lesno industrijo preusmeriti v proizvodnjo končnih izdelkov, istočasno pa že takoj pričeti z osnovanjem nove industrije. Pri tem računamo

ljivosti, ker je naša precejšnje možnosti plasiranja svojih izdelkov ne samo na domaćem, pač pa tudi na tuju tržišča.

Kje boste pa našli sredstva za vse to?

Predvsem bomo izkoristili lastna okrajna sredstva. Tudi podjetja so investirala vse njihova razpoložljiva finančna sredstva. V ta namen je tudi pri OLO kreditni fond, ki je namenjen za investicije v industriji in da odstopamo podjetjem preko licitacije. Poleg tega pa je letos-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Martinjak je obrat LIP Cerknica

Vprašanje tržišča in cen kmetijskih pridelkov

Kaj mislijo o tem naši zadružniki

Pred nekaj dnevi nas je povabil predsednik kmetijske zadruge v Čežarjih-Pobegih tov. Bordon Dušan, naj se kaj oglasimo pri njih, da se pogovorimo in nekaj napisemo o vprašanjih, ki jih tarejo. Našli smo ga v novo zasajenem vinogradu, ko je povezaval mladike.

»Menda nismo izbrali najbolj priemerne trenutka. Kaže, da imate mnogo dela.«

»Da, res je to. Delo pa imamo. Ko nas je vse doslej delo oviralo. No, si bomo že utrgali nekaj časa, da se pogovorimo.«

Tako nekako smo začeli naš razgovor. Presli smo kar takoj na stvar. Tovariš Bordon nam je povedal, da bi rad, da napišemo, kako naši kmetje in zadružniki mislijo glede odkupov in cen kmetijskih pridelkov in o tržišču ter možnosti prodaje. Znano je nameč, da pri odkupu večkrat pride do zastaja in nerazumljivega nihanja cen. Prav ta nestabilnost pa povzroča prizvajalcem resne težave in tudi skrbi.

Pripovedoval nam je, kakšne težave so imeli lansko leto s paradižnikom in z jeljem. Naenkrat so bila skladischa polna in promet je zastal. Letos pa se je to ponovilo z grahom. To je posebno resno vprašanje za manjše zadruge, hkrat prištevamo tudi zadružno v Čežarjih-Pobegih. Te nimajo niti sredstev niti potrebnih ljudi, da bi same skrbele za prodajo svojih pridelkov na oddaljenejših tržih, ker bi si s tem makopale velike stroške. Priporočljivo pa ni tudi glede na to, da takšno poslovjanje lahko škodljivo vpliva na njihovo glavno dejavnost. Zato so zainteresirane, da svoje pridelke prodajo doma. Tako pa postanejo do gotove mere odvisne od trgovskih podjetij s kmetijskimi pridelki, katerih dobro ali slab poslovjanje se zato v mnogočem lahko odraža tudi v uspehu zadruge.

Zato bi naši zadružniki radi vedeli, koliko je trgovska mreža sposobna te pridelke plasirati in kaj je storila v tem pogledu, da se stane izboljša: »Mi ne moremo razumeti, da pride do zastaja pri odkupu, je dejal tov. Bordon, »takrat ko v mnogih krajih naših pridelkov sploh ni na trgu. Razumeli bi lahko le, ko bi že vsak potrošnik v Jugoslaviji imel te pridelke na ponudbo. Smo pa še daleč od tega.«

Navedel je nekaj zelo zanimivih primerov. Lansko leto je sam peljal paradižnik v Ajdovščino in že, ko so kamion začeli raztovarjati, so se ženske začele postavljati v vrsto. Bil je to prvi paradižnik, ki je prišel to leto na trg. Prav takrat pa zadružna ni mela kam z njim, ker je podjetje »Fructus« s katerim je imela pogodbo, naročilo naj ga nekaj časa ne dovažajo, ker imajo polna skladischa. Podobno je bilo letos. Odkup graha je zastal. Medtem pa na Tolminškem naročajo šoferjem avtobusov, naj pripeljejo po nekaj vreč, ker graha še niso videli.

Meni, da so naša podjetja vse preveč orientirana le na velike dobave, vagonске pošiljke in izvoz, zanemarjajo pa bližja domaća tržišča. Tako se zgodi, da nekdo od teh velikih odjemalcev odpove, nastane zastoj, pridelki se kvarejo, škodo pa trpi proizvajalec. »Vedete morate, da nobena stvar toliko ne prizadene našega kmeta kot tisti lepak 'Danes ne odkupujemo'!«

Pogovorili smo se tudi o cenah. Pravzaprav ne toliko o cenah, kolikor o razlikah med odkupno in prodajno ceno. V teh razlikah in lovju za dobičkom vidijo zadružniki nevarnost in menijo, da je to eden od razlogov, da pridelki ne gredo v prodajo. Letos so kmetje pridelki česne po 32 dinarjev. Takrat so jih v Zagrebu prodajali po 120,

»Ne bi hotel, da napačno razumeš, je pripomnil tov. Bordon, »cena 32 dinarjev je dobra in nimač kaj reči. Toda pametnega človeka zabolbi v srcu, ko vidi to razliko. Saj jih kupujejo delavci in drugi delovni ljudje, kar moramo upoštevati. Potrebno je več prizadevanja, da bomo lahko nudili naše pridelke po dostopnih cenah, tako da si lahko vsak privoči, pa ne bo pri nas zastaja, tam pa ne godrjanja, ki je popolnoma upravičeno.«

Ob koncu našega razgovora je tov. Bordon omenil še eno vprašanje, zaradi katerega so kmetje v Čežarjih-Pobegih resno zaskrbljenci. To je cepljenje prasičev proti rdečici. Junij gre h koncu, cepljeno pa je le manjše število prasičev. Z vročimi dnevi se vse bolj veča nevarnost da ta bolezzen nenašoma izbruhne. Cepljenje pa bi moralno biti opravljeno že do konca aprila.

Zivinodravnik pravi, da ne zmore, ker je sam v okraju. To je razumljivo. Vendar pa ni rečeno, da ni mogoče drugače pomagati. Kmetje menijo, da bi ne bilo težko najti v vsaki vasi ali pa v nekaj vseh skupaj človeka, ki bi se ob primeri strokovno pomoči kmalu usposobil, da bi lahko opravljajta posel. Za to bi bili mnogi kmetje pripravljeni porabiti nekaj dni; lahko bi najprej delali skupaj z veterinarjem in pod njegovim strokovnim nadzorstvom, kasneje pa sami. »Saj še v bolnicah, kjer imajo opravka z ljudmi, dajejo injekcije bolničarji in ni potrebno, da je zdravnik vedno navzoč,« je končal tov. Bordon, »pa da bi ne zmagli cepiti nekaj prasičev tudi drugi ljudje, razen poklicnih živinodravnikov!«

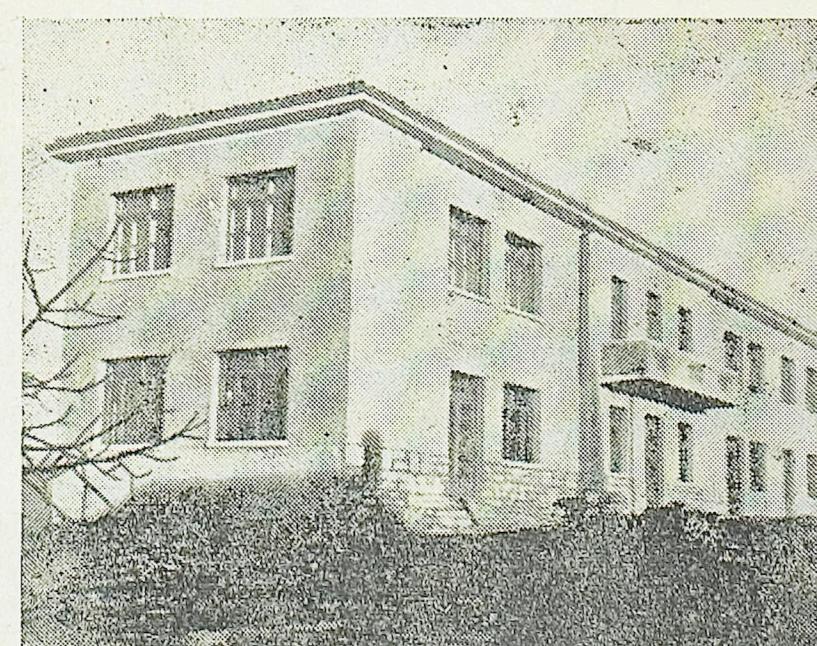
Menimo, da ni posebnih težav za uresničitev tega predloga, zlasti če upoštevamo dobro voljo naših zadružnikov. Tako pa se lahko zgodidi, da jim rdečica pobere prasiče in občutno prizadene, saj mnogi od njih niso mogli sami nabaviti prasičev in jim je zadružna pomagala. Nabavila je 180 prasičev in jih dala zadružnikom, ki sedaj s prodajo svojih pridelkov vračajo posojilo. Vse to moramo upoštevati, prav kakor tudi to, da naši kmetje lahko v takih primerih mnogo sami napravijo, saj vedo najbolje, kaj jih teži in imajo koristne predloge.

Na kratko

V mesecu maju je Jugoslavija izvozila raznega blaga v vrednosti 6 milijard in 161 milijonov dinarjev. To je rekorden izvoz v letošnjem letu. V primerjavi z istim mesecem lanskega leta je skoraj za tretjino večji.

V industriji Slovenije so v prvem četrtletju letošnjega leta zaposlili nad 4000 novih delavcev. Delavci so našli zaposlitev predvsem v novih objektih in razširjenih tovarnah. Ta številka kaže na velik porast industrije v Sloveniji.

V Zrenjaninu je začela obratovanja velika tovarna škroba »Servo Mihalj«. Tovarna lahko predela dnevno okrog 240 ton koruze v jedilni škrob in olje ter razne koncentrate, ki jih uporablja za proizvodnjo krmil.

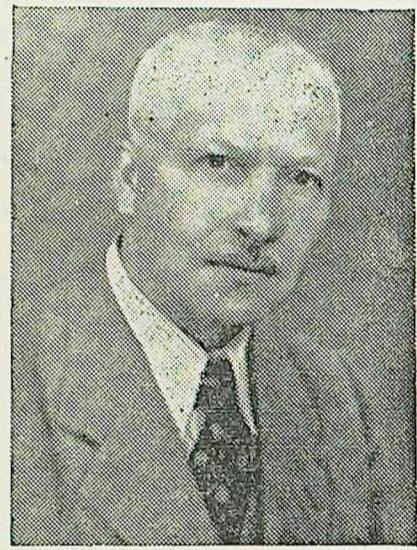

Zadružni dom Čežarji—Pobegi

Skladatelj Vasilij Mirk

Dne 14. junija je minilo 70 let, od kar se je v Trstu rodil eden najpomembnejših primorskih skladateljev, profesor Vasilij Mirk. 70 let slovenskega umetnika predstavlja dolgo dobo, polno nenehnega ustvarjalnega utripa, iskanja lastnega glasbenega izraza, trpljenja, pa tudi priznanja in uspehov.

Doba, v kateri je Vasilij Mirk pričel ustvarjati, je terjala od njega mnogo žrtev, saj mu socialne razmere niso dopustile, da bi se posvetil samo glasbenemu poklicu. Po končani klasični gimnaziji je prejel štipendijo za visokošolski študij, toda ta štipendija ni veljala za glasbo. Tako se je moral odločiti za zemljepis v zgodovino, skratka za profesoro, ki mu je dajala vse življenje vsakdanji kruh. Po končani

Prof. Vasilij Mirk

diplomi, ki jo je opravil v Gruziji, je služboval nekaj let v Trstu, po vdoru italijanskega fašizma je bil prisiljen umakniti se v Jugoslavijo, kjer je služboval mnogo let v Mariboru. Kasneje se je preselil v Ljubljano, kjer je po osvoboditvi končno doživel izpolnitve davne želje, da se udejstvuje samo kot glasbenik. Zdaj poučuje harmonijo na Srednji glas-

Kdo bo zmagal - televizija ali film

Televizija, najmlajši otrok moderne tehnike, se razvija s tako naglico, da bo kmalu kos svojemu starejšemu bratu, filmu. V Ameriki na primer, ki je v tem pogledu prišla najdalj, pravijo, da je po denarju, ki jih preživlja, tretja od industrijskih panog. Filmu je prevzela že eno četrino gledalcev, ker povprečen Američan ne gre od doma, če ni trdno prepričan, da bo v kinu vi del res nekaj izrednega in odločno boljšega, kakor mu televizija servira 24 ur na dan. Zato je »plaža«, s katero je bila poprej Amerika preplavljena, že kar precej izginila iz kinodvoran.

Stopimo v glavni štab ene od TV postaj in oglejmo si, kako to gre. Okrog ducata podpredsednikov in direktorjev mrgoli cela armada tajnikov, urednikov, strojepisk, asistentov, tehnikov, različnih strokovnjakov, uradnikov; največje postaje jih imajo več ko deset tisoč. Ko se nam posreči preriniti se skozi to množico, pridevemo v prvi studio, zgrajen iz železobetona, v katerega bi mimo spravili 20.000 ljudi. V vse ostale jih pride pa še 10.000 in vsi bi bili varni pred vsakim letalskim napadom. Celo pred atomsko bombo, pravijo, pa ni verjetno, da so kdaj poskusili. Ti studiji lahko da je 78 ur žive oddaje na teden, razen tega pa še kakih 100 ur vnaprej posnetih oddaj.

V naslednjem študiju izbirajo posnetke, ki so jih letala pravkar prinesla iz vseh koncov sveta. V teh filmskih zvitkih so zabeleženi vsi pomembnejši dogodki preteklega dne. Čez nekaj minut jih bodo gledalci že videli v svojih sprejemnikih — opremljene z razlagom enega od 40 spikerjev. Vsake štiri ure pa so poročila prekinjena z reklamo na čast vsem mogočim proizvodom, od klobas v konzervi do patentiranega stenzika, ki zajamčeno napravi linijo Ave Gardner.

Zraven tega študija je drug v katerem pripravljajo televizijski dnevnik. Na prvi pogled vlasta v tem

beni šoli v Ljubljani — klub 70 letom svež in nasmejan, vedno pravljeno dati učencem vse svoje bogato glasbeno znanje.

Glasbena dejavnost prof. Vasilija Mirka obsegata tri polja: ustvarjalno, poučevalno in pedagoško. Kot zborovodja je deloval že na gimnaziji, potem na univerzi v Grazu, v Trstu pa je vodil zbor akademškega društva »Balkan«, zbor Šentjakobske čitalnice, združeni pevski zbor Šentjakobčanov in svoj komorni zbor. Dirigentsko delo je nadaljeval tudi v Mariboru, kjer se je posebno odlikoval kot zborovodja Glasbene matice. Po osvoboditvi je v Ljubljani prevzel zbor železničarskega SKUD »Tine Rožanc«, ki ga je privzel do prvega mesta med slovenskimi amaterskimi zbori.

To pa so samo glavne poteze njegovega povodnega dela, saj je bil poleg njih še toliko manjših udejstvovanj, ki pa bi jih bilo preveč, če bi jih hoteli naštaviti.

Sam pravi, da nikoli ni resno mislil na to, da bi postal učitelj glasbe, in vendar se je to zgodilo že zelo zgodaj. Začel je pri Glasbeni matici v Trstu, kjer je njegovo delo rodilo bogate sadove, saj so bili njegovi učenci danes priznani in upoštevani glasbeniki: Ubald Vrabec, prof. Stanko Malič, Ema Vrabec in drugi. Pedagoško delo je nadaljeval tudi v Mariboru na šoli Glasmatic in pozneje v Ljubljani, kjer se danes poučuje.

Najpomembnejša plat Mirkovega glasbenega udejstvovanja je vsekakor njegovo skladateljsko delo. Še za časa svojega študija pri Antoniu Ilesbergu v Trstu je pričel komponirati in leta 1907 je prvič nastopil pred javnostjo kot slovenski skladatelj s ciklom »Spomladi v gozdu« za ženski zbor in orkester. Leto ali dve kasneje se je njegovo ime pojavilo med glavnimi sodelavci prve slovenske glasbene revije »Novi akord«, ki ji je postal zvest vso dobro njenega življenja.

Ustvarjalno delo Vasilija Mirka je dokaj raznovrstno, saj obsegata celo levestico glasbenih oblik, od drobnih zborovskih ali klavirskih skladb do velikih vokalno instrumentalnih del,

kakor so kantate Pesem naših mornarjev, Ubežni kralj in druge. Med orkestralna dela sodijo razne overture in velika Simfonična suita, med komorno pa Godalni kvartet Trio in violinista sonata. Poleg klavirskih skladb, ki jih je izdal v treh zvezkih, so najbolj poznani in najpričutljivnejši njegovi zbori, ki jih je toliko, da jih ne gre naštaviti. Spomnimo se samo najbolj znanih: Katica, na trgu, Tolovaji, Rokoko, Zelejni Jurij in druge, ki jih pojo vsi, od najskromnejšega podeželskega zabora do Slovenske filharmonije. In vendar so te pesmi vedno sveže, vedno nove in polne pravega, nepotvorenega, živiljenjskega utripa. To pa je tudi dokaz, da je glasbena umetnost Vasilija Mirka iskrena, pristna in globoko občutena.

L. V.

Zanimivo predavanje na Ljudski univerzi v Kopru

Kadar pregledujemo splošno kulturno-prosvetno udejstvovanje na področju okraja Koper, ne moremo preko dela, ki si ga je zadala naša Ljudska univerza. Ko se je pretekle jeseni na sedežu Slovenske prosvetne zveze zbral nekaj ljudi, ki naj bi usmerjali delo LU, se je zdelo, da obstoj in bodoči razvoj LU narekujejo stvarne potrebe. Nameni in cilji so bili prozorni. Šlo je za izobraževanje širokih ljudskih množic s pomočjo poljudno znanstvenih predavanj, kažti izredno nagel razvoj znanosti in tehnike pogosto onemogoča posameznikom, da bi se sezanalili z vsemi posameznimi panogami človekovega udejstvovanja. Pretežna večina ljudi je navezanata na svoj poklic ali stroko, kamor skuša pronikniti vse globlje in globlje, pri tem pa pogosto bodisi zaradi pomanjkanja časa, bodisi zaradi obsežnosti snovi in tudi zaradi pomanjkanja osnovne predpriprave, pušča ob strani zelo perečo vsakodnevne probleme, prepriča jih strokovnjakom in se za njih nadaljnjo usodo ne meni več. Namen predavanj, ki jih prireja LU, pa je prav v tem, da skuša na kratek, a obenem zanimiv način posredovati preobliko zaposlenemu človeku izsledke najrazličnejših vej sodobne znanosti ter tehnike in to v obliki ki je sprejemljiva vsakomur. Predavanje LU torej niso namenjena le posameznim izobražencem ali recimo strokovnjakom, katerim naj bi dopolnila že osojeni krog znanja, marveč v prvi vrsti tistim, ki čutijo vitalni utrip časa in ki se zavedajo, da jih življenje samo sili k temu, da malo pogledajo tudi čez svoj lastni plot, s katerim se rezervirano ograjajo in žal za njegovo moje večkrat tudi ostajajo, izgubljajo-

joč tako vsak stik z vso kompleksno problematiko svoje okolice.

Clovek bi pričakoval, da bodo predavanja LU v Kopru prav zaradi teh dejstev naletela na večji odmev. Zal pa temu ni tako. Kljub pogostemu dobro izbranim temam, ki so jih obdelali dobri predavatelji, presečena dejstvo, da je obisk predavanj često zelo pičel. Posebno akuten primer nezainteresiranosti je bil opaziti pri zadnjem predavanju LU v Kopru, ki ga je pripravil naš znani strokovnjak za predelavo rib tovarni Hudales Alojz, direktor tovarne Ampelea v Izoli. Odlično in vsestransko zanimivo predavanje — morda eno najboljših doslej, ki je zajelo kratek zgodovinski pregled konzerviranja ljudske hrane od najstarejših časov pa do danes, specialno pa problematiko ribolova in postopek predelovanja rib v Severnem Jadranu in njen velikanski gospodarski pomen za državo in posebej za naš okraj — so poslušali prav tisti dvanajstkiči, katerih obrazje srečujev prav na vseh predavanjih LU kot tudi na vseh ostalih kulturno-prosvetnih predstavah. Živimo in delamo ob nekaj kilometrih slovenskega morja, za katerega smo bili in še bijemo trdo in ogroženo borbo. Dosti govorimo o njem, zdi pa se, da prav majhen obisk predavanja tovariša Hudalesa govori za to, da številni naši ljudje vidijo v našem morju le pripravno mesto za svoj letni oddih na morskih plažah, popolnoma pa pozabljajo na velike gospodarske koriste, ki jih prinaša. In prav zaradi tega bi moral predavanje tovariša Hudalesa napolniti dvorano do zadnjega kotička. Začuden se sprašujemo, kako so to predavanje mogli prezreti vsi tisti ljudje, ki se vsak dan ukvarjajo z gospodarstvom našega okraja, pa tudi drugi, ki imajo morje vsak dan pred očmi, a ga žal le malo poznajo.

Resnici na ljubo je treba povedati, da smo tudi tokrat med peščico ljudi, ki je z velikim zanimanjem sledila predavanju, opazili pretežno večino kulturno-prosvetnih delavcev, kar vendar pri nas, celo takrat, ko gre za čisto gospodarske probleme, že kar tipično. Tipično pa postaja tudi to, da se številni naši ekonomisti le neradi odzovejo vabilu LU, kadar jih ta zaprosi za sodelovanje.

Smole Emil

Reka pri Cerknem

Mladina naše vasi je pred kratkim nastopila z dramo »Sira«. Za predstavo je vladalo zelo veliko zanimanje, kar je pokazala udeležba iz bližnjih vasi in celo iz Cerkna. Ker v vasi nimamo primernega prostora (bila je popolnoma požganata med NOB), je mladina pripravila oder na večjem skedenju. Igra je dosegla res lep uspeh, za kar je treba dati priznanje igralcem samim, učiteljici Breški in režiserki Ivanki. Nekateri igralci so hodili po uro daleč k vajam in so postigli delo in večerjo.

Z njim pa se pričenja drug svet. To so igralci, muzikantje, plesalci, snemalci, režiserji, kostumerji, maskerji, frizerji, strojniki, električarji, slikarji in kdo bi vedel kaj se vse, ki jih je TV za težke denarce zvala od filma. Tu se služi več denarja in hitreje kakor drugod. Ameriška TV plača Bing Crosbyju za polurno oddajo dva milijona dinarjev, preračunano po uradnem kurzu, ostalim »zvezdnikom« pa tudi ne dosti manj. Vprašanje je, od kod ima TV toliko denarja, da si lahko privošči take izdatke. Pomislimo samo, koliko denarja je treba za 20 ur oddaje na dan. Trdijo pa, da lahko shajajo celo brez državne podpore, samo s 3%, ki jih morajo plačati trgovci s sprejemniki od cene vsakega prodanega aparata. Trdijo celo, da s tem denarjem niso samo plačali oddaj, ampak tudi precej investirali v barvno TV, ki že dela, kmalu pa bodo studije preuredili za plastično TV.

Pričel se je mladinski festival

V soboto so v okviru festivala mladine Slovenije in Hrvatske predili v Bujah slavnostno premiero Gunduličeve Dubravke. Oder je bil na sredi Titovega trga v Bujah in predstava na prostem je krasno ušpel.

Posamezne mladinske kulturne skupine gostujejo te dni po večjih krajinah obeh okrajev. V nedeljo pa bo v Kopru slavnosten zaključek festivala, kjer bo med drugim veličasten skupen nastop velikega števila pevcev, razne druge kulturne prireditve, športne in telovadne točke ter regata.

Podrobnejše o festivalu bomo poročali v prihodnji številki.

Gledališke predstave v Izoli

V četrtek, 10. junija je po dolgem času spet gostovalo v dvorani »Arrigoni« koprsko gledališče z Begovičevim dramskim »Brez tretjega« (prevod Golje). Oba igralca sta že la odkrita priznanje maloštevilnih gledalcev. Priznanje in umetniški užitek tega večera je eno, majhno število gledalcev pa druga stvar. Samo od sebe nastane vprašanje, zakaj Izola, ki še davno ni blatna vas, doživi tako poredkom kako predstavo. Gostovanje gledališča iz Kopra, ki je samo na sebi hvalevredno, ker ima Izola dovolj ljudi, ki potrebujejo gledališke predstave, ima vendar in prav zaradi tega neki značaj miloščine. Saj koprsko gledališče niti ne gostuje, ker nima pričom gostovati, temveč od časa do časa daruje našemu mestu eno predstavo. Hvaležni smo domačemu gledališču tudi za to, poudariti pa moramo, da je tega mnogo premalo.

Da je bilo občinstvo tako maloštevilo je krivo dejstvo, da so razdeljevalci vstopnic dobili listke šele na dan predstave, nekateri šele popoldne, dalje, da ni bilo nobenega plakata vsaj tri dni pred tem dnem. Le na oglasni deski mestnega kina — v kotu, en dan pred predstavo, ali menda šele istega dne. Občinstvo kina pa še vedno ni identično z ljubitelji gledališča. Kar v tem sliši od oseb, ki so čakalo na predstavo od napovedane 8. do 9. ure, ko se je dejansko pričela, je značilno: Izoli je potrebno gledališče in, dokler ga ni, je treba organizirati redne predstave v rokih 14 ali še bolje 7 dni. Gledališče in družine, ki pridejo v poštev, da ugodijo tej želi kulturnega občinstva, so v Kopru, v Trstu, in v Ljubljani ter celo vrsta gledaliških družin iz manjših, bližnjih krajev. Mislimo, da je to naloga referenta za kulturo MLO, in predlagamo sklicevanje se stanka v ta namen, da lahko pride občinstvo do izraza. Če bo v tem oziru tako poskrbljeno, se ne bo več batiti praznini v dvorani. Slovencev je v Izoli dovolj! A. M.

»Za stanovanje gre« - predstava koprskih gimnazijcev

Po dveh uspehih predstavah koprskih študentov — ženske obrtne šole in dijaškega doma — smo imeli v petek, 11. juniju priliko videiti tretjo dijaško predstavo v letosnjem letu. To pot so se nam predstavili gimnazijci, ki so naštudirali moderno komedijo hrvaškega dramatika Draga Gervaisa »Za stanovanje gre«. To duhovito komedijo, ki z vso silo biča nezdruže razmere in birokracijo v nekaterih naših uradilih, to odlično satiro stanovanjskega problema je režiral član Ljudskega gledališča v Kopru Janez Klasinc.

Predstava je presegla vsa pričakanja. Večina nastopajočih je bila prvikrat na odrških deskah, zato smo pred predstavo gledali precej skeptično. Vendar pa je razen manjšega spotisklja in zastoja v začetku četrtega dejanja šlo vse v najlepšem redu. Med nastopajočimi smo opazili precej talentov, na katere bi bilo res škoda pozabiti. Dobro bi bilo, da bi Ljudsko gledališče v novi sezoni katerega od teh sprejelo v svojo sredo vsaj kot honorarno moč.

Nad vse so presentetili Borut Logar kot inženir Milan Tomič, Barbara Jarc kot njegova žena Marija, Apolonio Zvest in Amica Toškan kot mlad par (Marko in Maca), Marija Martinuzzijeva kot Vesna in ostali. Zelo dobre pa so bile tudi vloge igralke, dame in jezične tete Dragice.

Igralska skupina na Reki pri Cerknem

ŽALOSTNA USODA

Zadnji sončni žarki se lesketajo na modri morski gladini. Tiho, spokojno lega noč na zemljo. Ob lepi barkovljanski obali se sprejava mlad fant. Siva obleka, ki jo ima na sebi, je že ponošena in stara. Na nogah mu gledajo prsti skozi raztrgane čevlje. Z njegovega bledega obrazu odseva velika žalost. S počasnimi, neodločnimi koraki se približni sivi skali in sede. Valovi pljuskajo ob skale ter se izgubljajo v vele pene. Pri tem zmočijo tudi Roberta, toda on se za to ne zmeni, tako je zaverovan v svoja premoščevanja. Šele ko ga prijatelj Silvan potreplja po ramah, dvigne glavo.

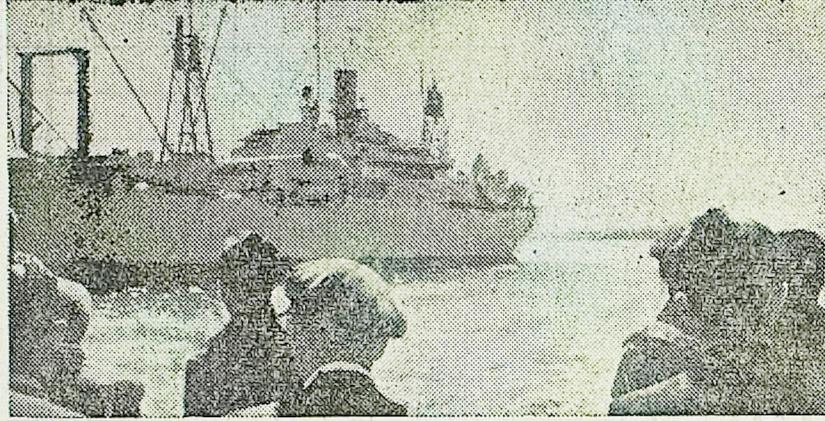
»Zdravo, Robert!«

»Zdravo, Silvan!«

»No, kako je z delom?«

»Oh, slabo, dragi moj! Od takrat, ko so me odslovili z dela v ribarni-

ko žalost. Na ladji sem videla postavi dveh mladih fantov. Slovenia sta ob ograji, zrla v daljavo in molčala. Poleg mene je stala mati, ki si je z roko zakrivala solzne oči. Bila je Robertova mama. Presunilo me je ob pogledu na to žalostno mater, na njenega sina, na toliko Tržačanom, ki zapuščajo svojo rodozemljo in se prepričajo na milost in nemilost kruti usodi izseljeništa in upajo, da si bodo z velikim garanjem na avstraliskih plantazah prislužili toliko, da bodo nekoč bolje živelii. Gledam te obraze na ladji in zdi se mi, da se nekateri že zdaj kesajo, da so se za to odločili. »Se je čas, da stopijo z ladje, si mislim. Toda velika, bela ladja se je počasi oddaljevala od obale. Zadnji sončni žarki se poslavljajo od naših ljudi. Nato nam

ci, da bi mogel priti na moje mesto tisti pritepenec iz južnih krajev, ni sem dobil več dela. Povsed sem povpraševal, toda vedno isti odgovor: »Žal mi je, toda ne potrebujem vas! In zakaj vse to? Samo zato, ker sem Tržačan! Im ti, Silvan, ali te je sprejel v službo tisti trgovec, kakor ti je objubil?«

»Ha, kaj še! Prelepo bi bilo! Veš, kdo je na mojem mestu? Tisti majhen črnolasec, ki smo ga videli takrat na postaji, kako je ves strgan in umazan skušal do nekega potnika izvleči nekaj denarja. Zdaj pa je v službi tam, kjer bi moral biti jaz. Videl sem ga prejšnji teden. S svojimi prijatelji se je sprejavil v novi oblike in prepeval čudno pesem. Ko sem ga tako gledal, sem ga zasovražil do dna srca.«

»In kaj bova zdaj storila? Moja mama me more več delati za oba. Stara je in moči ji vedno bolj pešajo. Pa tudi tebe ne bo mogla teata vedno vzdrževati.«

»Vem,« pravi Silvan, »vse to sem že tisočkrat sam premišljeval. Sicer pa sem ti hotel nekaj povedati. Že nekaj dni krožijo govorice, da bo skupina Tržačanov odpotovala v Avstralijo, Robert, ali ne bi odšla tudi midva? Tam bi dobila delo in po nekaj letih bi se vrnila bogata v Trst.«

»Tudi jaz sem to slišal. Toda zdi se mi, da se ne bi mogel ločiti od te zemlje, ma kateri sem se rodil. Nikoli ne bi mogel zapustiti teh hribov, tega morja, tega mesta in... svoje matere. Pa tudi slišal sem, da v tisti Avstraliji ni vse takoj rožnato, kakor govor.«

»Seveda je tudi meni hudo zapustiti vse to, toda pomisli, da je to edini izhod iz tega brezupnega položaja. In če ni vse tako, kakor si zdaj misliva — delala bova lahko in nekaj bova že zasluzila. Greva?«

Robert povesi glavo in se zamislil. Nato pa skoraj neslišno reče: »Greva.«

»Nikar ne hodi, sin moj! Poglej me! Stara sem, potreblja bom tvoje pomoči, potreblja človeka, ki mi bo stal ob strani. Ne zapiščaj me! Rotim te...«

»Pomiri se, mama! Saj ne bom odšel za vedno. Samo za dve leti, nato se spet vrnem k tebi, bogata bova!«

»Oh, ne! Ne maram bogastva! Pripravljena sem še dvakrat toliko delati, kot sem delala doslej. Samo ostani! Ostani, sin moj!«

Mesec dni je poteklo. Stala sem na obali in gledala veliko, belo ladro, ki se je zibala na morski gladio. Na njej so stali Tržačani, ki so se poslavljali od svojih dragih. »Na svidjenje!« so se slišali glasovi z ladje, odgovarjali pa so jim glasovi iz množice: »Na svidjenje! Srečno!« Na vseh obrazih si lahko bral veli-

ladja počasi izgine izpred oči, kakor nam izgine tudi velika, zareča krogla, ki se potopi v morje...«

Napisala MAJCEN ONDINA iz Trsta

Posta strica Mihe

Zadnje čase smo se navadili, da se v začetku vselej pogovorimo o stvareh, ki zanimajo vse naše pridne bralce. Tudi danes vam moram sporočiti nekaj posebnega. Na željo nekaterih naših pionirjev, ki so posebno vneti za ročno delo in tehniko, bomo uvedli v naši rubriki poseben kotiček »Za spremte roke«. Tam boste dvakrat mesečno našli risbe in navodila za izdelavo najrazličnejših praktičnih in lepih predmetov. Če pa boste imeli kakе posebne želje, mi boste lepo pisali in skušali vas bom zadovoljiti. To je počakajte do prihodnjega tedna in videli boste, kakno presečenje sem vam pripravil. Pričakujem tudi spise o delu vaših pionirskih organizacij, kakor sem vam pisal prejšnji teden. Za najboljše spise bomo podelili lepe nagrade.

Zdaj pa odgovori na pisma. Iz PRESTRANKA sem prejet debelo kuverto in dobro je, da res ni pada poštarju na nogo, kakor so se naši mali dopisniki že bali. Srečno je prišla do mene in kar mahoma zdebelila mojo pisemska mapa. Prvo pismo, ki sem ga zagledal, je

V imenu pionirjev osnovne šole v IGAVASI je pisal ŠRAJ MARIJAN. O sliki, ki so jo priložili sem vam povedal že v prejšnji številki, objavil pa jo bom prihodnjih Marjan tudi piše, da nekaj časa niso imeli pouka, ker jih je veliko imelo mumps. Zato se zdaj tem popolnoma v redu in da vas bom nekoč v resnici obiskal.

Prihodnjic pa bom odgovoril vsem ostalim, tudi tistim, ki so pisali v novi pošiljki. Negativ vam pošljem po pošti.

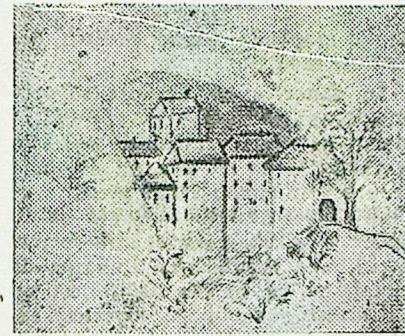
V imenu pionirjev osnovne šole v IGAVASI je pisal ŠRAJ MARIJAN. O sliki, ki so jo priložili sem vam povedal že v prejšnji številki, objavil pa jo bom prihodnjih Marjan tudi piše, da nekaj časa niso imeli pouka, ker jih je veliko imelo mumps. Zato se zdaj tem popolnoma v redu in da vas bom nekoč v resnici obiskal.

Iz Igavasi piše tudi naš znanec INTIHAR FRANC in pravi, da je bil bolan 14 dni, zato tako dolgo tudi ni pisal.

Iz NOVOKRČIN pri Jelšanah sem dobil tri risbe; in sicer so jih poslali: POTOČNIK FRANC, VALENTIČ ALDO in ŠUSTAR IVAN, vsi iz 4. razreda.

SLANE IVAN iz PUDOHA pri Starem trgu piše, da imajo v njihovi vasi na sredi trga veliko, staro lipo, kjer so imeli nekoč fashi svoj bunker. Toda partizani so jih pregnali in od takrat se niso v vasi več prikazali. Če me pot pripelje mimo, gotovo si pridev ogledat vašo slavno lipo, hvala na povabillu!

Pesem o muri nam je poslala TOMIČ FRANKA iz KNEŽAKA pri Pivki. Franka piše, da imajo zdaj veliko dela, doma na polju in v soli. Nekaj iz tvoje pesmice

Predjamski grad — napisal POČKAJ BRANKO, uč. 3. razr. osn. šole iz VELIKEGA UBELJSKEGA pri Razdrtem.

Naš zadnji šolski dan

Vzleteli bomo zdaj na vse strani, kot v gnezdu godni ptički, ta knjigo v roke bo prijet, drug zemljico oral ponosno, spet tretji bo za strojem stal, vsem teklo delo bo radostno.

Zdaj zbogom tiki šolski hram, nam nisi bistril ti glave zamān. Bič je osem težkih let, bilje je osem težkih let in vsi vem, da nikdar več ne bo tako.

Napisala: Danica ŽUPAN Dijakom VIII. razreda osemletke v Dekanih

REŠITEV KRIŽanke IZ REJŠNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. asi, 4. os. 6. som, 9. Makedonija, 12. eto, 13. riba, 14. tur, 15. Ren, 16. osat, 17. Ani, 18. ila, 19. seno, 20. Rab, 21. ki, 22. je, 23. čo(ln), 24. atom, 27. iver, 29. ilegalen.

Naprično: 1. Amerika, 2. sateliti, 3. ikona, 4. Odisej, 5. sobane, 6. sitar, 7. ojunačen, 8. Maribor, 10. Eros, 11. nato, 25. ol, 26. me, 27. il, 28. ve.

bom pač objavili, vsega ne. Drugi opisi tiste vaše izlete na zajee in reže. Pa veliko sreč!

Prvi se je oglasila ČOPIC ELKA, uč. 4. razr. osn. šole iz ZAGORJA na Pivki. Elka pravi, da hodijo na izlete, v šoli pa se dobro učijo. Kljub temu se že veselijo počitnic. Upam, da se bo Elka še kaj oglašila, pa tudi drugi pionirji iz Zagorja. Njeno risbo »Zgodovinskega gradu« bom objavil.

Prav prijazno pismo mi je poslala naša starza znanka iz ZATOLMINA ŠAVLI NADA. Iz pisma sklepam, da se naša Nadica pridno uči, saj ji gredo po glavi same šolske knjige, ki jih vsak dan nese na sprechod v Tolmin. Tvoj spis mi

bom pač objavil, vsega ne. Drugi opisi tiste vaše izlete na zajee in reže. Pa veliko sreč!

Prvi se je oglasila ČOPIC ELKA, uč. 4. razr. osn. šole iz ZAGORJA na Pivki. Elka pravi, da hodijo na izlete, v šoli pa se dobro učijo. Kljub temu se že veselijo počitnic. Upam, da se bo Elka še kaj oglašila, pa tudi drugi pionirji iz Zagorja. Njeno risbo »Zgodovinskega gradu« bom objavil.

Prav prijazno pismo mi je poslala naša starza znanka iz ZATOLMINA ŠAVLI NADA. Iz pisma sklepam, da se naša Nadica pridno uči, saj ji gredo po glavi same šolske knjige, ki jih vsak dan nese na sprechod v Tolmin. Tvoj spis mi

bom pač objavil, vsega ne. Drugi opisi tiste vaše izlete na zajee in reže. Pa veliko sreč!

Vokovja koča — napisala GRBAC DESANKA, uč. 1. razr. osn. šole v POSTOJNI

je zelo všeč, ljuba moja mala prijateljica, in prav rad ga bom objavil. Kaj pa twoj bratev, se ne bo nič oglasil?

GRIŽONIČ LILIJA iz GAŽONA pri Kopru je poslala lep spis o izletu. Kakor vidiš, ljuba Lilija, sem ga že objavil. Upam, da se bo kaj oglasila!

Spet smo pri starih dobrih znanilih. Naša vrla dopisničarka iz TRSTA MAJCEN ONDINA je poslala spis o tržaških izseljencih. Kar takoj sem ga objavil, tako zelo mi je bil všeč. Prepričan pa sem, da bo všeč vsem našim pionirjem. Pisala pa ni samo Ondina, ampak tudi njen bratec LJUBO. Pravi, da imajo v Trstu lepo razstavo ročnih del in me vabi, da bi si jo ogledal. Zelo rad, pa žal ne utegnem. Veselilo pa me bo, če mi boš o razstavi kaj več napisal. Upam, da se bosta naša Tržačana kmalu spet oglašila.

Skoraj sem pošlo že zaključil, pa sem dobil lepo razglednico iz Ljubljane. »Kdo neki piše, sem pomisli. Bili so naši vrli PRESTRANKI, ki so poslali iz izleta lepe pozdrave. Z njimi so šli na izlet tudi pionirji iz SLAVINE. Vsi so naši dobri znanci. Najlepša hvala za razglednico!«

Napisala: IPAVEC FLORIJANA, uč. I.b razr. gimn. iz OREHKA pri Postojni

napisala TURK SANJA iz 1. razreda, Ljuba moja Sonjica, tvoje pismo ni romalo v koš, pač pa sem zdaj prejel oba hkrati. Tako sem zvedel, da si doma iz Grobišč in da hodiš eno uro daleč v šolo. Tvoj stric pa sem prav rad, saj vidim, da si pridruži, ko že tako lepo pišeš in rišeš. Naša starza znanka PALIK MARJETKA pa pravi, da bi bili zelo veseli, če jih bom ohiskal. Draža moja Marjetka, to je moja srčna želja, toda kaj, ko ne utegnem.

Hudo je bilo, ko so bili pri nas Nemci

Pri nas smo zaradi Nemcov veliko pretrpeli. Ata je oskrboval z živzem partizane in Nemci, ki so to zvedeli, so ga zato večkrat iskali. Večkrat so ga tudi odpeljali v zapor v Postojno. Junija 1944 je šla mama prosit, da bi očeta izpuсти, pa so zaprli še njo. Takrat sem jaz prišla na svet.

Potem so moji starši doživeli še več hudih dni. Najhujje je bilo, ko je šel nekoč v jeseni 1944. leta ata po drva — pa so ga na poti srečali Nemci in odpeljali k cerkvici. Ko je nekdo dvignil puškino kopito, da bi ga udaril po glavi, je ata urno smuknil in skočil čez škarpo. Nemci so za njim streljali, toda ušel jih je na Nanos. Prišli so k nam domov in preiskali vso hišo. Ostali so več dni in mama jim je moralu kuhati kokoši in zajce. Strahovali so jo, da bi jih povedala, kje je ata. Peljali so jo celo na sredo vasi in jo hoteli ustreliti. Takrat sem bila starza štirimesec.

Tako sem veselo in žalostno preživelna svoja detinska leta. Zdaj sem že pozabila na igračine in knjige so mi najboljše prijateljice. Vem, da naša država potrebuje marljivih ljudi in ne lenuhov. Saj je tudi naš maršal Tito dejal: »Učite se, učite se, moji pionirji!«

Napisala MAROLT VIDA

Pilček Jaka

Sestra je prinesla prvega februarja domov ptička, ki je bil še malo živ. Perutničico je imel ranjeno in ni mogel letati. Spustili smo ga v sobo in je hodil samo po tleh. Počasi mu je bilo bolje, začel je zletati na okno in omare. Na posteljo je hodil spati. Imeli smo ga vsi zelo radi. Moje majše sestre so mi dale ime Jaka. Kadarkje je bil sonce, sem ga nesla ven v gajbici, drugače je bil svoboden po sobah. Toda on si je želel ven, posebno kadar je bilo sonce, in mama mu je obljudila, da bo sel v nedeljo, ko bomo vsi doma. V četrtek, ko je bilo lepo vreme, sem ga spet nesla na sonce, mi jo je pa pobrisal tako hitro, da sam ne vem kdaj. Žalostno smo gledali za njim. Toda še isti dan nam je ovčka dala dva tako srčana jančka, da je bil naš Jakec kmalu pozabljen.

Še nekaj vam moram povedati o Jakcu. Še zdaj ga večkrat vidim. Nekeč je celo priletel na okno in pokukal v prostor, kjer je preživel zimo.

Napisala TURK JOŽICA

Naš izlet

Pionirjev osnovne šole Gažona smo nestrenno pričakovali obljudljene izlet. Želja se nam je izpolnila, 4. junija smo se odpeljali na Reko. Bili smo zelo veseli in smo vso pot prepevali. Že na poti smo marsikaj videli, že leževnico pač privi.

Prišli smo na Reko. Ogledali smo si tovarno papirja, zelo nas je zanimalo, kako ga izdelujejo. Mnogo smo še videli: veliko pristanisče, rafinerijo naftne, ladjedelničko, nebotičnik in moderne trolejbuse. Največ veselja smo imeli v živalskem vrtu. Najbolj sta naš zabavala sladkosneden medved in opica. Težko smo se ločili od lepih živali.

SPOMINI NA RAZDOBLJE 1944-1945

Ob priliki proslave 10. obletnice konference žena leta 1944 v Štjaku, se živo spominjava dne, ko sva bila s tov. Justino iz Zg. Branice kot delegatki na omenjeni konferenci, na kateri smo temeljito pregledale naše dotedanje delo ter dobitne smernice za bodoče delo med ljudstvom na vasi itd.

Težke in odgovorne so bile naloge, ki so nas čakale, ker je tedaj okupator še gospodoval po naši zemlji. Neštetokrat sva se s tov. Justino razgovarjali o težkočah v političnem delu, druga drugo vzpodbujali, bodrili ter po potrebi tudi druga drugi pomagale.

Moram priznati, da je bila tov. Justina med najaktivnejšimi borkami za izgradnjo socializma na vasi. Ni se strašila tudi najtežje naloge, zavedajoč se, da bodo uživali njeni lastni potomeci sadove njenega dela. Danes pa tov. Justine ni več med nami, ker ji je usoda na trajen način uničila še mlado življeno.

Koristni nasveti

Ne pozabite nikoli, da je stanovanje ali hiša zaradi vas in vaše družine in ne vi zaradi stanovanja. Vaše delo in skrb za dom naj napravi življenje lepše in prijetnejše vam in vašim najbližnjim, nikakor pa ne smete postati suženj svojih gospodinjskih dolžnosti!

Poskusite doma ustvariti vsakomur njegov lastni kotiček: vaš mož bo tam v miru prebral svoj časopis ali knjigo, otrok bo nemoteno pisal naloge in se učil. Tako boste imele, drage gospodinje, tudi manj dela; vsak bo zaposten in zadovoljen, vi pa boste imele čas in prostor za svoje delo.

Ne planirajte prekratkih rokov za izvrševanje svojega dela. Računati morate vedno tudi z nepredvidenimi stvarmi: nenadni obisk, otrok, ki bo rabil pomoč ali se bo hotel z vami pogovoriti, mož, ki bo prisnel domov izredno delo itd. in vsi bodo z vami računali.

Naučite se vedno imeti čas! Naučite se tudi, da se lahko ukvarjate s svojim možem in svojimi otroki, pa da vaše delo pri tem ne trpi. To je umetnost, toda z malo dobre volje boste zmogli! Pomiclite na to, da morate pri otrocih vzbudit veselje do dela, zato pustite, da vam pomagajo in imajo pri tem veselje in odgovornost. Imeli bodo pri tem prav toliko zadoščenja, kakor vi, kaiti leni otroci so nesrečni. In končno ne skoparite s priznanjem in pohvalo!

Neštetokrat primerjam njeni usoži mojo: njo je usoda odtrgala od njene družnice — moža, hčerkice in sinčka. Mene pa je vojna oropala vsega mojega najdražjega, mojih dveh sinov — borcev NOB.

Danes počiva ona v hladni zemlji — jaz pa samevam kot bilka, ki je slučajno ostala na pokorenem travniku. Predstavljam si, kako sva bili srečni, ko sva odhajali kot delegatki na konferenco pred 10. leti sva potem še neštetokrat romali na razne sestanke, kakor tudi pred konferenco v Štjaku. Danes je ona pod zemljo, jaz pa fizično in duševno izčrpana in ne bom mogla uživati sreče, da bi se še enkrat srečala s tistimi osebami, kot smo se takrat, ko je bil še vsak naš korak v nevarnosti in bi iz tistih časov

lahko napisala veliko pestrih dogdkov med ljudstvom.

In danes, čeprav takoreč omenogla, se z zadovoljstvom ozrem nazaj na mojo preteklost. Saj sem v razdobju 10 let bila na položaju v prosvetno-znanstveni stroki, kot učiteljica-vzgojitelica nekaj manj kot 1000 otrok, katerim sem vceplila v njihova mlada srca ljubezen do domovine in njenih voditeljev, saj možavest svobodnega človeka, odločnega branitelja svoje neodvisnosti ter jim dala smernice, po katereh bodo v bodočem življenju sledili svojim prednikom — borcem za neodvisnost in svobodo svoje domovine ter tako vzrastli kot pravo, zdravo pokolenje borcev za socialistično civilizacijo.

Vse naše matere naj se zavedajo, da so prav ti, naši najmlajši, naša največja radost, naša sreča in naša bodočnost. Zavedajo naj se, da se v naročju matere oblikujejo narodi! In prav zato naj jim bodo lastni otroci kot dragocene rastline, ki jih morajo skrbno čuvati, da jim jih kdo ne poškoduje.

Rova — Dunja

Aspirin, najbolj razširjeno zdravilo

Od vseh zdravil na svetu ljudje najbolj pogosto uporabljajo aspirin. Lekarnarji ga dajejo tudi v najraznovesnejša zdravila za lajšanje bolečin: iz navadnega glavobola do raka. In čeprav je uporaba aspirina tako razširjena, zdravniki še danes ne vedo, kako aspirin pravzaprav učinkuje; vedo le, da je v tabletah, prsačkah ali tekočinah najuspešnejše zdravilo.

Eina izmed skrivnosti delovanja aspirina je tudi ta, da zmanjša telesno temperaturo tistim, ki imajo vročino, ne zmanjša pa sicer normalne telesne temperature. N. pr. če vzame aspirin človek, ki ima visoko telesno tročino, se mu bo le-ta zmanjšala; ne bo se zmanjšala normalna telesna vročina človeka, ki vzame aspirin zaradi glavobola.

Zdravniki vedo, da je aktivna sestavina aspirina acetilsalicilska kislina, ki pride v križe po 10 minutah od časa, ko tableto pogoltimo. Delovanje tablete pa lahko še pospešimo, če vzamemo z njo nekaj jedilne sode, ki obenem zavaruje želodec pred škodljivim učinkom kislino.

Mnogo je ljudi, ki pravijo, da aspirina ne prenesejo. Ljudje, ki imajo zelo občutljiv želodec ali pa tur na želodcu, aspirina ne smejo jemati. Toda zdravniki misijo, da je večina ljudi, ki aspirin odklanjajo namišljenih bolnikov, ki misijo, da jima mala bela tableta pač ne bo koristila. Prav zato pa so tudi začeli izdelovati aspirin v raznih oblikah in barvah.

Včasih vzamejo ljudje velike doze aspirina, ker se hočejo zastrupiti.

piti. To jih sicer privede do nezavesti, omotice, zvonjenja v ušesih ali gluhosti, toda za smrt bi bilo treba zelo velike količine. Toda tudi ti primeri so redki, kajti salicilna kislina, ki je v aspirinu, pripravi želodec do bruhanja, preden je začel aspirin delovati.

Nekoč je bilo ime in formula aspirina izključena last tvrdke Bayer. Toda njihov monopol se je že zdavnaj iztekel in danes imamo v svetu kakih 60 vrst aspirina, ki jih delajo po predpisani osnovni formuli.

Acetilsalicilno kislino so že davno poznali, a 50 let ni nikče vedel, čemu naj bi služila. Takrat je začel raziskovati njene učinke glavobola r. Arthur Eichengrün. Poskuse je delal brez vednosti svojih predpostavljenev, ki so trdili, da je aspirinstrup za srce in zato niso dovolili njegove izdelave in uporabe.

Eichengrün je na skrivaj preizkušal učinek aspirina na sebi, potem pa ga je dal tudi berlinskim zdravnikom, da so ga preizkusili na svojih bolnikih. Rezultat je bil zelo ugoden. Poleg vseh drugih dobrih lastnosti so lahko lokazali tudi, da je aspirin za srce populoma neškodljiv.

Svoje spomine na združeno aspirino je napisal pozneje L. Henlein v nacističnem koncentracijskem taborišču. Med drugim je napisal tole skromno pripombo: »Milim, da sem s tem, da sem iznasel aspirin, naredil človeštvu veliko uslužbo, sam pa pri tem nisem imel nobene osebne koristi.«

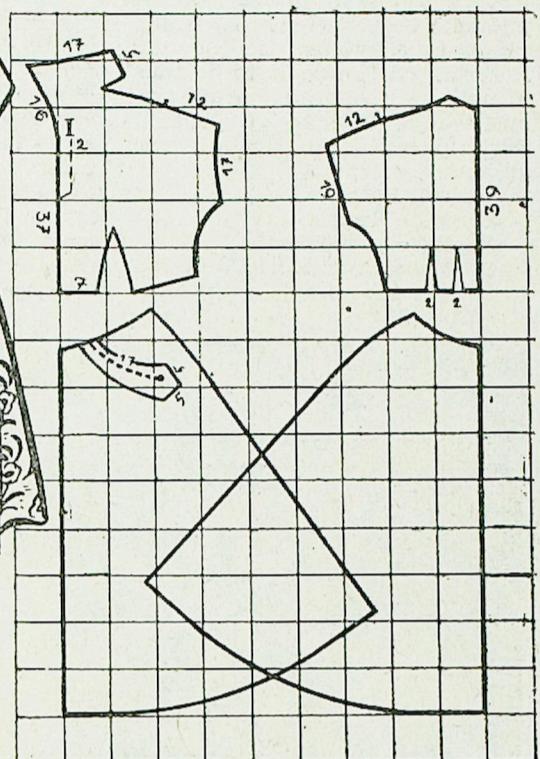
6. poglavje DVOJE ZAGONETNIH PISEM

Ko se je vrnil dr. Irving Bloomsteen proti večeru iz bolnice, ni bila njegova zadrga nič manjša kot popoldne.

Po večerji je zopet zamišljeno stopal po svoji jedilnici, medtem ko je njegov gost prebiral vse sydneyške časnike, ki so pisali o izginotju Dolores. Dr. Bloomsteen jih je imel nameč spravljene po datumih. Iz njihovega pisanja ni zvedel Ivan nič novega, saj je šlo v glavnem le za ugibanja senzacij željne fantazije sydneyških časnikarjev. Presenečen in obe-

Za tiste, ki šivajo same!

Lepa poletna obleka iz vzorčastega polnila, ki je letos zelo moderen. Potrebujete 3 metre blaga 90 cm širine. Kraj za obleko je otroško enostaven, kvadratne povečane dele obleke. Številke pri črtah pomenijo centimetre. Kraj pred uporabo dobro pomerite in veliko uspeha!

Da bo vaše pohištvo zopet imelo sijaj

Vlagi v stanovanju, odtisi prstov in mokrih rok, številni madeži in podobno, vse to počasi povzroči, da površina vašega pohištva izgubi sijaj in ni več gladka. Da se boste lahko izognili prevelikim denarnim izdatkom, vam svetujemo, da ga obnovite sami. Po naših navodilih je to lahko izvedljivo in povezano z majhnimi izdatki, delo pa boste tudi lahko sami opravili.

Prej kot začnete, je treba poškodovane dele pohištva dobro očistiti in otreći s krpo, ovlaženo s petrolejem. Važno je tudi pri poliranem pohištu, da poliram v majhnih kolobarjih in hitro, da se površina ugreje. Zato obdelujemo po pol in pol kvadratnega metra.

Za obnovitev sijaja vzemite enega od spodnjih preparativ:

10 delov lanenega olja, 60 delov kisa, 2,5 delov terpentinovega firmeža in 2,5 delov kopala firmeža.

Ali pa:

2 dela bele smole, 15 delov lanenega olja in terpentina, 2 deli alkohola in 1 del solitne kislino (ne sme biti koncentrirana).

Še bolj preprosta sredstva za osvetitev politure pa so:

Mešanica olivnega olja in terpentina v razmerju, da daste 2 žlici olivnega olja na 1 žlico terpentina. Dobro vam bo služila tudi mešanica, sestavljena iz dveh delov ricinusovega olja in 1 del kisa.

V vsakem primeru morate počasno namazati z enim od zgoraj navedenih preparativov in ga z mehko krpo zdrgniti do suhega. Površino morate potem spolitirati še z voleno krpo.

V njem je dozorel sklep, da bo počakal nadaljnega razvoja dogodka.

Zaenkrat je zavrgel misel, da bi obvestil o vsej zadevi pristojne državne organe. Zato je predlagal svojemu gostu, ki mu je s svojim prihodom tako temeljito skalil duševni mir, naj ostane tudi naslednje dni v njegovem stanovanju, kjer mu ne preti nobena nevarnost niti od strani moskovskih agentov, še manj pa od strani sydneyške policije, ki se je po pisanju časnikov itak uspaval nad uspehi dosedanja preiskave in smatrala zadevo »ad acta«.

Dr. Bloomsteen je v svojem sreču trdno upal, da se bo neke dne sešel z lepo pevkico, čeprav ne tako nepričakovano, kjer se je danes oglasil pri njem ta svetlosasti mladenič, ki uživa sedaj varno zavjetje njegovega stanovanja.

Mlači zdravnik se je naravnost bal, da ne bi njegove oči nikoli več videli črnolase mehiške lepotice, če bi razdelil skrivnost njenega izginotja pristojnim državnim organom. Zanj ni bila sicer nobena skrivnost, da je pevkina vloga v »Zadevi 1949« drugotnega pomena — le v kolikor je s svojim posegom v Ivanovo življenje zmešala moskovske štrene. Zato je smatral, da so jo ugrabili pred moskovskimi zasedovalci varno življenje. Preveč je ljubil Dolores, da ji ne bi privoščil njenem ljubimecu.

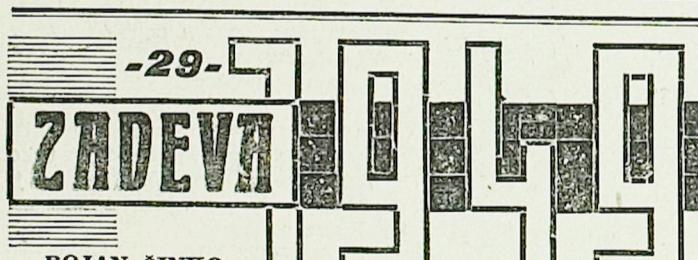
In vendar...

Dr. Bloomsteen pa ni verjal v čudež in zato ni maral križem rok čakati trenutka, ko se bo lepa pevkica zopet vrnila v življenje. Sklenil je storiti vse, kar je v njegovih močeh, da odkrije njen sled, seveda brez pomoči policije, in omogoči zoljubljencemu pred moskovskimi zasedovalci varno življenje. Preveč je ljubil Dolores, da ji ne bi privoščil njenem ljubimecu.

Bil je pač eno redkih človeških bitij, ki najdejo v sreči svojih bližnjih več zadovoljstva in utehe kakor pa v svoji lastni.

Kako bo svoj namen uresničil, tega še ni vedel. O tem je nameraval še temeljito in v miru razmisliš.

Pozno ponoc, ko je legel k počitku, mu misli niscale pri njegovih bolnikih kakor običajno. Dolores in »Za-

Ce ga ne bi omamil čar njene lepote, ne bi imel nobene opravka s to neprjetno zadevo!

Vsekakor bi ga manj prizadel izbruh kakršnokoli epidemije — usposabljal se je namreč za bakteriologa — kakor pa nesrečna »Zadeva 1949« in vse, kar je bilo z njo v zvezi.

Prenagli si dr. Bloomsteen ni maral.

Dokler je atentator v njegovem samskem stanovanju v Sydneju, ne preti znanemu evropskemu državniku N. N. nobena nevarnost!

S to misijo se je dr. Bloomsteen vrnil v bolnico. Ivanu je svetoval, naj ostane do njegovega povratka zaradi varnosti v njegovem stanovanju, saj nihče ni vedel, kakšnega nepravnega obiskovalca ima pod svojo streho. Ivan je namreč ponovno zagotovil, da ni nihče sledil njegovi poti iz bungovala v Fitzroystreet do glavne bolnice.

Edini, ki bi lahko odgovoril na vprašanje, zakaj so Ivanovi doverjajoči ugrabitelji vrnili sredi noči svojemu ujetniku svobodo, pred tem pa ugrabili njegovo ljubico, je bil polkovnik Josip Kudrnajcev, konzul in poveljnik izpostavne NKVD v Pekingu ter šef sovjetske tajne službe na Dalnjem Vzhodu, cigar območje je zajemalo tudi Avstralijo.

Pod plešo njegove glave je nastal načrt, vreden svojega ustvaritelja. Ta načrt naj bi omogočil, da bi postala »Zadeva 1949« brez vsakih nadaljnih zapletljajev tudi dejanje.

Ugrabitev Dolores in Ivanova osvoboditev iz njegove teme ječa sta bila začetni točki načrta polkovnika Kudrnajceva.

nem prestrašen pa je bil nad pozornostjo, ki jo je vzbudilo izginotje njegove ljubice v sydneyški javnosti.

Ivan je odložil poslednji časnik, ki ga še ni pregledal, in pričakuje upri oči v svojega gostitelja. Ta je z resnim in skoraj zaskrbljenim obrazom kadil med svojim razmišljajem cigaretto za cigaretto.

Slednjič je dr. Bloomsteen končal svoje potovanje med širimi stenami in zopet priselil k svojemu gostu.

Sem in tja po Sežani

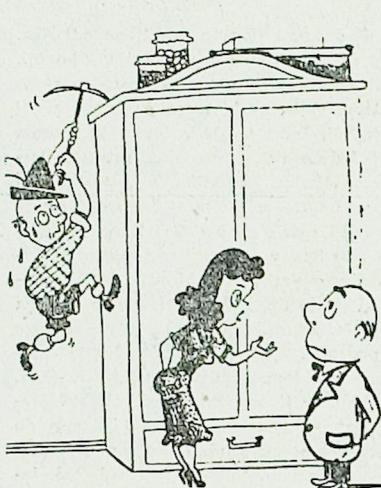
Nekdanjo »Guličevino« bodo v kratkem drobilci do kraja spremenili v gramozi, ki ga sproti odvajačo za posipanje cest. Sežanci ugebajo, kaj bo na novo nastalem prostoru. Ugeba pa tudi mestna občina, ki se še ni odločila, ali naj bi bil takoj prostor za javna zborovanja, ali majhen park s spomenikom padlim borcem, ali tržnica. Vsekakor se je z odstranitvijo razpadajoče »Guličevine« razgalila nič manj bedna podoba starinskih klavnih stanovanjskih poslopij, ki bi jih tudi kazalo porušiti. Občina se bavi z misljijo, da bi ta poslopja dala prenoviti in v njih urediti nekoliko družinskih stanovanj, kar bi bilo najbolj priporočljivo. Preureja jo tudi poštno poslopje na trgu ob železniškem prehodu. Napravili bodo več manjših prostorov in zožili vhod. Zato posljujeta zdaj obe pošti v prostorih pošte 2 pri železniški postaji.

Sežana ima ambicijo, da postane mesto in se bodo Sežanci prelevili iz vaščanov v meščane. Toda v prvi fazi tega napredka bi bilo potrebno imenovati nekaj ulic z ustreznimi imeni in hiše opremiti z zanesljivimi številkami. Stanujem v hiši, ki se počna kar s tremi številkami (104, 106 in 108). Na potrdilih Upgrave občinskih zgradb in zemljišč pa mi vsak mesec zagotavlja, da plačujem najemino za stanovanje v hiši št. 63. Čemu ta zagonetnost? Sem klical zdravnika na dom in je zaman iskal hišno številko 63. Moji znaneci so ga moral poučiti, kje stanujem. Dokler bo tako, bo Sežana pač samo velika, neurejena vas.

Že nekaj let čakajo ob poslopju okrajnega ljudskega odbora škrasti ostanki porušenega zidu na odstranitev. Lani so lepo uredili ograjo ob glavnem vhodu te hiše. Zakaj bi take ograle ne postavili še s te strani, kjer je dohod v začasno telovadnico

»Partizana« in v urad za delovno si-lo? Omenjena podrtja ne dela ugodnega vtisa ob poslopu najvišjega predstavnštva ljudske oblasti v okraju. Menimo, da bi »Olepševalno društvo« moralno dati za take reči nekoliko iniciative.

Stopimo še v park za starim gradom. Tistega kamenitega orjaka z valovito brado in lasmi ter krono okoli čela (drugače je pa precej nag in lepo raščen) hodim večkrat ogledovat. Ni res, da hodim past oči po goli ženski, ki jo orjak nosi na svojih mišičastih plečih. To moj prijatelj Gusti samo natoluje, dokler naj ga brene! Ampak se mi imenovani orjak smil, ker mu čas in starost neusmiljeno razjedata bridle ude. Nosu, ki mu je bil — orjaku — gotovo v moški ponos in dopolnilo ju-

»Letos bova šla na dopust v hribe, zato se moj mož uri v plezanju!«

Križanka

Vodoravno: 1. posoda za mleko, 8. letalec, pilot, 9. planet, 10. kemični znak za kobalt, 11. veznik, 12. pritrdilnica, 14. pripadnik azijskega naroda, 15. mesto na Siciliji, 17. slovenska boginja smrti, 19. prvi slovenski kralj, 20. glavni števnik, 21. cerkveno-slovenski veznik, 23. veznik, 24. žensko ime, 26. ime perzijskega kralja Kiserksa, 28. nauk o skrivnostih.

Navpično: 1. grška črka, 2. ime filmske igralke Gardner, 3. del poti (množ.), 4. naselje, 5. kratica za evropsko državo, 6. vodnik za tujece, 7. sovočje več tonov, 11. botra, 13. žepne knjižice, zborniki, zavrniki, 14. barva igralkih kart, 16. mesto v Italiji, 18. glavno mesto Turčije, 19. trosim, 22. majhne živalce, 24. latinski pomožni glagol, 25. nedoločni zajmek, 27. igralka karta.

1	2	3	4	5	6	7
8						
9				10		
11						
12	13		14			
15		16				
17				18		
19			20			
21		22		23		
24			25			
26	27					
28						

deva 1949« sta popolnoma zavzeli njegove možgane. Glas vesti, ki ga je pred nekaj urami pozival, naj prijavi vso zadevo pristojnim državnim organom, je popolnoma utihnil.

Ali ne bo s tem, če onemogoči Moskvi izvedbo »Zadeve 1949«, najbolje zadostil glasu svoje vesti in obenem pomagal zaljubljenemu do srčeve in zadovoljstva?

Ob tej misli so se mu razpršili dvomi, ki so ga mučili vse popoldne in ves večer. Dvoboj med vrestjo in ljubezni, do človeka je zmagoslavno dobojevala slednja.

Ivanovo novo ujetništvo je bilo sicer mnogo prijetnejše injezniuštrahom htrah mthaor htrbah htrh htat ře in udobnejše od onega v temni ječi brez oken, toda miru klubu temu, da je bil varen pred moskovskimi agenti, ni našel.

Miru ga je oropala skrb za Dolores, ki mu je težila srce. Dr. Bloomsteed je bil do svojega gosta zelo obziren in ljubezni. V njegovem prostem času sta preudarjala vse možnosti, kako bi bilo mogoče najti sled za Dolores in jo osloboditi iz rok njenih ugrabiteljev, toda prvi dan po Ivanovem povratku jima ni nič pametnega prišlo na misel.

Ko je Ivan po brezplodnem preudarjanju drugega dne svojega bivanja pod streho mladega zdravnika odsel k počitku v dr. Bloomsteedovo sobo, zdravnik mu je namreč odstopil svojo spalnico, njemu pa je gospodinja postiljala odslej v jedilnici, ki je bila bližja vhodu v stanovanje, in slučajno segel v levi nostranji žep svojega suknjiča, so njeni prsti otipali pismo. Na zlepki ni bilo nobenega naslova. Ko pa je pismo odprl, je takoj spoznal pisavo svoje ljubice. Med njunim bivanjem v bungalovu mistra Humpreya v indijski džungli in na otoku Bali ga je Dolores učila španščine, zato bi spoznal tudi najmanjšo črko, ki bi napisala njena roka.

Drhtecih rok je Ivan bral:

»Žal mi čas ne dovoljuje, da bi Te seznanila z vzroki mojega nenadnega odhoda iz Sydneja in Avstralije. Storila bom to, čim mi bo mogoče, vsekakor pa ob najinem svidejnu, ki se ga iz vsega sreca veselim! Počakaj moje sporočilo! Ljubim samo Tebe! Tvoja Dolores

RADIO · OGLASI · OBJAVE

RAZPIS

Elektrogospodarska šola v Cerknem, okraj Tolmin bo v šolskem letu 1954-55 sprejela 50 mladincev v I. letnik.

Prijave za vpis bo šola sprejemala do 10. julija. Kandidati morajo poleg prijave predložiti še:

tečen naslov staršev odn. varuha, rojstni list in zadnje šolsko spričevalo.

Sprejemni izpit iz slovenščine in matematike bodo 13. julija v šolskih prostorih.

Za vse ostale informacije naj se starši obražejo na EGŠ Cerkno, okraj Tolmin, Slovensko Primorje.

E G S Cerkno

RAZPIS ZA RUDARSKO ŠOLO

Rudnična črna premoga v Sečovljah želi poslati v šolskem letu 1954-55 v triletno gospodarsko šolo v Trbovlje-Zagorje večje število mladincev. Stroške šolanja in vzdrževanja plača podjetje.

Pogoji:

- Da ima mladinec veselje do rudarskega poklicja.
 - Da ima dokončano osnovno šolsko izobrazbo.
 - Starost od 15-17 let.
 - Da je telesno in duševno zdrav in fizično dobro razvit.
 - Da se po končani šoli zaposli kot kvalificiran delavec v rudniku Sečovje z zavezjo, da ostane na delu najmanj 6 let.
- Prijave s potrdilom staršev ali skrbnika, da se strinjajo je poslati na upravo rudnika v Sečovljah do 15. julija 1954.

Realitetna agencija KOPFER

nudi v komisjsko prodajo:

Kompletno jadrnico tipa »Sloka« z jadri in pripadajočimi vrvimi, ribiške elektrogeneratorje za ribolov, kompletni z motorji in svetilnimi telesi, kompletni ribiške barke — motorne jadrnice ter navadne na vesla za ribolov, razne foto in radio aparate, komade in kompletna pohištva, pisalne in računske stroje mešalne stroje za pekarsko obrt, razno konfekcijo in drobni inventar za gostinska podjetja.

Istočasno javlja, da sprejema v komisjsko prodajo vse vrste premičnin in nepremičnin,

Na razpolago ima za prodajo več stanovanjskih hiš z obdelovalnim zemljiščem, ter sama zemljišča telesa v bližini Kopra, Izole, v Pradah.

Mednarodnega jezika

ESPERANTO

se lahko hitro naučite v našem dopisnem tečaju. Ako pošljete znamke za poštino, Vam pošljemo brezplačno na ogled prve lekcije. Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 7/1.

Kako je prišlo to pismo brez datuma v žep njegovega suknjiča?

Po večeminutnem premišljevanju se je končno spomnil, da v ječi ni imel suknjiča. Torej mu je vtaknila pismo v suknjič Dolores.

Ali je Dolores vedela, da se bo vrnil v njun bungalow?

Ali je niso ugrabili sovjetski agenti?

Preiskal je še ostale žepne in pregledal listnico. V žepih ni našel nič pomembnega, v listnicah pa mnogo večjo vsto denarja kot po navadi. Njun skupni denar, njene prihranke iz Singapura, sta hranila v majhni kaseti, v kateri je shranjevala Dolores tudi svoj nakit. Kaseta pa je izginila, kot ostale njene stvari, s svojo lastnico vred.

Ali mu je tudi denar pustila Dolores?

Nemdoma je potrkal na vrata dr. Bloomsteedove nove spalnice in mu sporočil svoje odkritje.

Njegovemu gostitelju se je zdela vsa stvar sedaj še bolj zapletena. Doslej je bil namreč dr. Bloomsteed prepričan, da se nahaja Dolores nekje v Sydneju, toda kje naj jo iščeta sedaj, če je na ta ali oni način zapustila Sydney in Avstralijo? Sedaj ni več izključeval možnosti, da so jo njeni ugrabitelji po novih poveljih odpeljali neznano kam, da bi tako z njeno pomočjo zvabili Ivana, kamor koli bi želeli. Svojih misli pa ni izdal Ivanu, ki je bil zaradi tega najnovejšega dogodka preveč zmeden, da bi lahko prišel do kakršnih koli lastnih zaključkov.

Naslednje jutro sta doživelva novo presenečenje.

Ko se je dr. Bloomsteed odpravil v bolnico, mu je gospodinja najavila zgodnji obisk. Prišel je sošes iz Fitzroy street št. 11, pri katerem je Ivan tisto jutro, potem ko so ga njegovi ugrabitelji sredi noči postavili iz avtomobila na cesto, zvedel za skrivenostno izginotje svoje ljubice. Dr. Bloomsteed, ki ga je poznal iz dne njegovih obiskov pri Dolores, je sicer povedal, da se je sostenovalec enolase Dolores predverjašnjim zjutraj nadomestno pojavil, odšel v mesto in se ni več vrnil. Zdravniku je izročil pismo, ki je prispeло z letalsko pošto iz Kaira in ki ga je našel zjutraj v skrinjici za pošto skrivenostnega bungalowa v Fitzroy street št. 9. Naslov-

Ijeno je bilo na novinarja Stuarta Masona. On sam, je dejal častivredni trgovski nameščenec coventryjskih staršev, noče imeti z vso stvarjo nobenega opravka in izroča pismo dr. Bloomsteedu, ki naj počne z njim po svoji uvidevnosti.

Prestrišila so ga namreč namigavanja nekaterih sydneyjskih listov, da je v ozadju skrivenostnega izginotja pevke iz »Nočne zvezde« vohunska aféra ali celo kaj hujšega.

Dr. Bloomsteed je pismo sprejel in svojemu obiskovalcu objabil, da ga bo brez premisleka izročil policiji, nakar je pomirjen odšel.

Pismo seveda ni prišlo v roke sydneyjske policije. Njegova vsebina ni dr. Bloomsteeda niti najmanj presenetila, popolnoma pa je zmedila njegovega gosta, ki je bral v pismu naslednje vrstice v angleščini, napisane z roko svoje ljubice:

»Moj ljubi!

Oglasam se Ti iz Kaira, kamor sem prispeila z londonskim potniškim letalom iz Sydneja. Ne bodi v skribeh, ker vsebuje tudi moje pismo le nekaj v naglici napisanih vrstic. V Kairo boš zvedel vse, kar sem Ti dolžna povedati.

Pričakujem Te na kairskem letališču ob prihodu naslednjega letala iz Sydneja.

Moje hrepnenje po Tebi je brez meja!

Do smrti Te bo ljubila Tvoja Dolores.

Razen datuma na poštnem pečatu, cigar številke so bile nečitljive, ni bilo v pismu nčesar, iz česar bi bilo mogoče razbrati, kdaj ga je Dolores napisala.

Cepav je bil dr. Bloomsteed prepričan, da gre za navadno past, pri kateri služi mehiška lepotica le za vabo, si je moral na skrivljaj priznati, da se niti sam ne bi mnogo pomisil, če bi prejel od Dolores takoo pismo. Svojemu do kraja zmedenemu gostu ni mogel svetovati drugega kot to, naj se skuša pomiriti in počaka njegovega povratka iz bolnice.

Ko je sedel za krmilom svojega avtomobila, je bil že skoraj v skribeh, da njegov zaljubljeni gost ne bi sledil v ljivemu pozivu v nastavljeni past in tako omogočil Moskvi izvedbo »Zadeve 1949«.

Pričelo se je svetovno nogometno prvenstvo

V sredo, 16. junija se je ob 18. uri pričelo na slovesen način peto svetovno nogometno prvenstvo. Jugoslavija in Francija sta imeli to čast, da sta igrali otvorenno tekmo na stadionu v Lozani. Od 16. junija pa do 4. junija se bo 16 najboljših enajstoric na svetu borilo za zlati pokal predsednika mednarodnega nogometne zveze Julesa Rimta. Čeprav se igra nogomet organizirano že blizu 100 let je bilo prvo svetovno prvenstvo še le leta 1930. Takrat so namreč Urugvajci pristali, da prevzamejo organizacijo prvega svetovnega prvenstva, obenem pa tudi vse stroške okoli tega velikega tekmovanja. Od tega dne je ostala praksa, da nosi vse stroške organizator, ki je letos Švicar. Res je, da so velike organizacijske in finančne težave okoli svetovnega prvenstva, toda dohodki so veliki; zato se za organizacijo svetovnega nogometnega prvenstva poteguje vedno več držav. Podjetni Švicarji si klub temu, da razpolagajo z premajhnimi stadijnimi za tako prvenstvo, obetajo velike dohodke, po drugi strani pa bodo na podlagi dohodkov iz svetovnega prvenstva finansirali že evropsko atletsko prvenstvo, ki bo mesece julija v švicarskem mestu Bernu. Letos bo svetovno nogometno prvenstvo še prav posebno zanimivo, kajti če osvojita svetovno prvenstvo sedanjim svetovnim prvakom Urugvaj ali pa Italija, ki sta bila do sedaj že dvakrat svetovna prvaka, bo zlati pokal postal v njunih rokah. Mednarodna nogometna zveza pa bo morala pripraviti drugo dragoceno darilo za svetovnega prvaka na prihodnjem prvenstvu. 16 držav je poklicanih za finalno tekmovanje, toda samo eden bo prvi. Kdo bo tisti srečen, bomo videli čez 14 dni, ko bo finalna tekma. Vsekakor bo zmagal najboljši v kolikor mu bo še pomagala sreča, ki je potrebna pri vsakem podvigu, pa tudi pri takem »hecu« kot je nogomet. Čudeži so sicer danes ne dogajajo več, toda žoga je okrogla. Vendar je dejstvo, da si je večina nogometnih strokovnjakov na jasnen, da bodo svetovni prvaki Brazilci ali pa Madžari. Toda vsakdo izmed finalistov na tihem upa, na botro srečo. Med njimi je tudi Jugoslavija.

Kdo so jugoslovanski reprezentanti

Kakor je znano, nastopa Jugoslavija na svetovnem prvenstvu v naslednji standardni postavi: Beara, Stanković, Crnković, Čajkovski, Horvat, Boškov, Milutinović, Bobek, Mitič, Vukas in Zebec. Poglejmo si, »kaj so to za eni fantje«.

Vratar BEARA je star 25 let. Po poklicu električar in se bavi z nogometom še 8 let. Po rodu je Dalmatinec iz Zelova. Visok je 182 cm. Nogomet je začel igrati pri splitskem Hajduku, katerega ima tudi najrajiš.

STANKOVIĆ BRANKO je najstarejši član naše reprezentance. Star je 33 let. Je študent DIF v Beogradu. Nogomet igra od 1936. leta, ko je prvič udaril žogo v sarajevski Slaviji. Je član Crvene zvezde iz Beograda. V državni reprezentanci je nastopil 50 krat.

CRNKOVIC TOMISLAV je rojen 1929 v Kotoru. Visok je 182 cm, težak pa 82 kg. Po poklicu je nameščenec. Začel je igrati nogomet 1942. leta pri zagrebškem Hašku, sedaj pa je član državnega prvaka, zagrebškega Dinama.

Najpopularnejši nogometni Jugoslavije je prav gotovo desni krilec reprezentance ZLATKO ČAJKOVSKI. Rojen je 1923. leta. Nosi vse superlativne, ki so mogoči: je najmanjši član reprezentance, najzgornješi, najbolj tovarniški, toda če je potrebno, tudi najhitrejši. Goji vse športne panoge. Nogomet igra od leta 1938. Svojo kariero je pričel 165 cm visoki Čajkovski pri Hašku, sedaj pa igra pri Beograjskem Partizanu. Za reprezentanco je nastopil 51 krat.

HORVAT IVICA rojen 1926. leta v Škofji Loka je po poklicu uslužbenec, član Dinama, začel je igrati nogomet v zagrebški Ferariji pred 15 leti. Je najvišji član reprezentance, 128 cm.

BOŠKOV VUJADIN — rojen 1931. leta, v Begalu. Po poklicu študent. Visok 169 cm. Nogomet je začel gojiti 1945. leta pri novosadski Vojvodini.

MILUTINOVIC je najmlajši član reprezentance. Rojen je 1933. leta v Bajni Bašti. Po poklicu je uslužbenec. Sedaj je član Partizana, začel pa je igrati nogomet 1948. leta v Boru. Klub svoji mladosti je nastopil v reprezentanci 9 krat. Visok je 180 cm.

BOBEK STJEPAN član beograjskega Par-

tizana je največkrat oblekel državni dres in sicer 53 krat. Nogomet goji že 19 let. Pričel je igrati pri zagrebški Konkordiji, sedaj pa je član beograjskega Partizana. Visok je 177 cm. Rojen pa je 1923 leta v Zagrebu.

MITIĆ RAJKO, član Crvene zvezde iz Beograda je nastopal v državni reprezentanci 47-krat. Rojen je 1922 leta v Beli Palanki. Igra nogomet od 1937 leta. Po poklicu je športni novinar. Visok je 177 cm, težak pa 77 kg.

VUKAS Bernard, član splitskega Hajduka je začel igrati nogomet v zagrebški Konkordiji 1939 leta. Rojen je 1927 leta v Zagrebu. Visok je 177 cm.

Vukas, Beara, Čajkovski in Zebec

Barba Vane hravi...

Zadnjih sem sebi in tudi vam objubil, da bom šel v nedeljo pogledati v Portorož in Piran, kako napreduje turistična industrija. »Bomšek« je zelo poceni in lahko reči, posebno če človek dobro ne premisli, toda obljubo izpolniti je pa menda najtežja stvar na svetu. Kaj vse si niso ljudje do današnjih dni obljubili, pa se je največkrat zgodilo narobe. Nekateri so si obljubili večno ljubezen, pa so jo pri prvi priložnosti razcefalili in pretvorili v večno sovraštvo. Nekateri stalno obljubljajo, da bodo poravnali dolgo, pa jih odnesajo s seboj v grob. Drugi si stalno grozijo, da se bodo Slavnikom bi lahko malo lepše počastili to veliko prireditve, ne pa pustiti napol začetno delo. Ko sva bila ravno pred koprskim gledališčem, ki so ga lepo krasili z zelenjem in zastavami, sva se ozrla na drugo stran ulice, kjer je kino »Slovenski« in opazila, da so v kinu v čast otvoritve festivala predvajali film z naslovom »Protiv vsem zastavam«. Ta je pa lepa,« je rekla Juca, »kakor si upajo taku za muarca jemeti ledi. Jest bi jim dala pet nadvajstvo po ta zadnji. Kej ne vidijo, da je ceu Kuopru v bandžerah, uani pa delajo propagando s filmom proti zastavam!« »Mouči Juca«, sem ji rekel, »takšu se samu film kliče. Kej ne vidiš, de je tudi na kinu vse pune bandjer?«

Seveda sem jaz, Vane, kakor vse drugi ljudje na tem svetu: poln slabih lastnosti, pa tudi nekaj dobrih se skriva v meni, čeprav se niso vse privrele na dan, toda za to je še čas. V Piran in Portorož pa nisem v nedeljo šel zaradi tega, ker smo imeli doma veliko opravka. Saj sem vam že zadnjič povedal, da smo mi kmetje v tem letnem času veliki trpin in ne zmoremo vsega dela, ki se je nakopilo na naših plečih. Razen tega je bila še neka druga ovira: Juca mi nameči ni hotela verjeti, da sem hotel v Portorož samo zaradi turizma. Slišala je, da so tja prišle tudi Švedinje, Avstrijske, Nizozemke in še neke druge lepotice, ki se zanimajo za turizem, kakor jaz, in se je bala, da ne bi poskušali prekršiti obljubo, ki sem ji jo dal ob poroki. Ves teden mi je molila pod nos zadnje-

ga »Barba Vaneta« in me spraševala, kdaj je tista dopisnica iz Šežane, ki me je prosila, naj je ne vržem v koš. Nisem ji mogel dopovedati, da je ne poznam, da ne vem, če je mlađa ali stara, poročena ali »medih«. Enostavno je grozila, da bo šla že ona na Kras, ki pogledala v oči in pretresla kosti.

Da bi ji zbil iz glave ljubosnost, sem jo povabil v nedeljo v Koper, da bi videla, kako se naše glavno mesto pripravlja na festival mladine Slovenije in Hrvatske. Reči moram, da sva bila zelo zadoščljiva z okrasitvijo, je pred Slavnikom bi lahko malo lepše počastili to veliko prireditve, ne pa pustiti napol začetno delo. Ko sva bila ravno pred koprskim gledališčem, ki so ga lepo krasili z zelenjem in zastavami, sva se ozrla na drugo stran ulice, kjer je kino »Slovenski« in opazila, da so v kinu v čast otvoritve festivala predvajali film z naslovom »Protiv vsem zastavam«. Ta je pa lepa,« je rekla Juca, »kakor si upajo taku za muarca jemeti ledi. Jest bi jim dala pet nadvajstvo po ta zadnji. Kej ne vidijo, da je ceu Kuopru v bandžerah, uani pa delajo propagando s filmom proti zastavam!« »Mouči Juca«, sem ji rekel, »takšu se samu film kliče. Kej ne vidiš, de je tudi na kinu vse pune bandjer?«

Ko sva si dušo privezala v Triglav, sva sklenila obiskati znamenje, ki stanujejo malo dalje od skladnišča podjetja »Fructus«. Nisem točno vedel imena ulice, samo sem si zapomnil, da je na Številki 13 in da je ulica krščena po nekem svetniku. Ulico po svetniku sva takoj našla, toda znancev ni bilo tam. Zavila sva v drugo ulico: tudi ta je posvečena nekemu svetniku, toda na številki 13 niso poznali naših znancev. Kroviva in kroživa okrog ivinkov: na

ZEBEC BRANKO, član beograjskega Partizana je pričel igrati nogomet pred 12-leti v zagrebškem klubu Gradjanški. Star je 25 let. Visok je 180 cm, težak pa 77 kg. Po poklicu je uslužbenec.

To so standardni igralci naše državne reprezentance, katerih edina želja je dobro dobiti reprezentirati jugoslovanski nogomet na svetovnem nogometnem prvenstvu. Mi pa jim želimo kar največ sreče.

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI

Prav gotovo je, da je nogomet ena najpopularnejših iger na svetu. Nogomet igrajo organizirano že blizu sto let. Zibelka modernega nogometa je Anglija, kjer so lansko leto slavili 90-letnico angleške nogometne zveze. Prvi profesionalni nogometni klub na svetu je bil angleški Pre-

tizan. V sredo je bila na švicarskem štadionu v Lausanne otvoritev petega svetovnega nogometnega prvenstva s srečanjem Jugoslavija—Francija.

Naši nogometni igralci, ki so bili izključeni iz moštva nosilcev skupin, med katere so vključili Francijo, so danes na zelenem polju dokazali svetovnim »strokovnjakom« svojo pravo vrednost, čeprav niso pokaza-

tudi episkop prenesel v Rim, kjer so to igro imenovali harpastum. Igra je bila zelo priljubljena med legionarji. Bila pa je bolj podobna rugbiju kot pa nogometu. Igrali so zelo surovo in skrivali žogo spraviti v določen cilj, kakor je bilo mogoče, tako z nogami kot z rokami. Igrali so žoge znečinkovitosti. Največ žog je slabo strejal Bobek, toda tudi Mitič ima na svetu najmanj dva gola. Ostale je pa v krasnem stilu branil odlični francoski vratar.

Zmagoviti gol je zabil najmlajši član jugoslovanske reprezentance Milutinovič v 14' prvega polčasa. V prvih 45' so imeli naši nogometni igralci zelo surovo in skrivali žogo spraviti v določen cilj, kakor je bilo mogoče, tako z nogami kot z rokami. Igrali so žoge znečinkovitosti. Največ žog je slabo strejal Bobek, toda tudi Mitič ima na svetu najmanj dva gola. Ostale je pa v krasnem stilu branil odlični francoski vratar.

V drugem polčasu so naši nekoli izboljšali igro in že v 6' nevarno prodri pred francosko vrata z akcijo Zebec-Mitič, toda slednji je s kakih 10 metrov streljal mimo gola. V protinapadu so Francozi dosegli gol, toda brez uspeha. Najnevarnejša akcija naših nasprotnikov je bila v 15', ko je levo krilo iz bližine streljalo močno na gol, žoga se je odbila od prečke, desno krilo, ki je žogu po odbitku prejelo, je pa slabo streljalo v zunanjjo mrežo.

Opozorjeni na nevarnost so naši nogometni igralci obdržali žogo na sredini polja. V 29' sta Zebec in Bobek krasno prodri pred francoskimi vrati, toda zaključni Bobek streljalo je odlični vratar branil.

Z mago nad Francijo si je Jugoslavija zagotovila že 50 procentov možnosti za vstop v četrtnfinalno tekmovanje. To bomo pa izvedeli jutri, po tekmi Jugoslavija-Brazilija, ki jo bodo igrali v Lausanne.

Ostali rezultati prvega dne so:

Uruguay—Češkoslovaška 2:0

Brazilija—Meksika 5:0

Avstrija—Škotska 1:0

Iz Postojne nam pišejo

Ni dolgo tega, kar so v Postojni ustavili strelske družino. Ljubitelji strelnih igrajajo je precej. Posebno pa med mladino. Da postojnska družina res uspeva, nam najbolj priča okrajno mladinsko prvenstvo, ki je bilo 13. junija v Ilirske Bistrici. Prvenstvo je bilo v okviru okrajnega mladinskega festivala, ki je bil od 6. do 20. junija. Pobudo za prvenstvo je dal Okrajni komite LMS iz Postojne, medtem ko je vse tehnično vodstvo prevzela strelska družina iz Ilirske Bistrici. Lahko rečemo, da je bila organizacija prvenstva dobra, enako tudi rezultati na prvenstvu. Na tekmovanju so nastopile tri ekipe; in sicer iz Ilirske Bistrici, Premre in Postojne. Vse tekmovalce je bilo 37, od tega 24 iz Ilirske Bistrici, 8 iz Postojne in 5 pa iz Premre.

Tekmovanje je bilo na strelšči v Ilirske Bistrici. Tekmovali so na razdaljo 200 metrov s petimi naboji. Med posamezniki je bil najboljši Hrvatin Jože, dijak iz Postojne, ki je od 50 možnih zadetkov, bil uspešen 39 krat. Na drugo mesto je sedel Vičič Filip iz Ilirske Bistrici, ki je imel 37 zadetkov, tretji pa je bil Pugel Emil iz Ilirske Bistrici, ki je bil uspešen 32 krat. Ekipo prvenstvo je osvojila Ilirska Bistrica z 91 zadetki pred Postojno, ki je zavila za eno samo točko. Nekoliko slabša je bila ekipa iz Premre, ki je dosegla le 28 zadetkov. Ekipo je sestavljalo 5 članov.

Okraini komite Postojne je prvič trem tekmovalcem iz prvenstva podaril denarne nagrade v znesku 3.500 din. Prvo plasiranega ekipa pa je prejela lep pokal, prav tako dar okrajnega komiteja Postojne. Za prvo tekmovanje je bila udeležba kar zadovoljiva. Pogrešali smo strelske družino iz Blok in še marsikatero drugo družino. Dejstvo pa je, da so vsi udeleženci pokazali veliko voljo do tega nadvse koristnega športa, pri katerem lahko sodelujemo stariji in mladi, moški in ženske. Polvake vredna je strelska družina iz Postojne, ki so jo na prvenstvu zastopali sami mladi tekmovalci in pokazali, da bodo z trajnim delom kos lahko vsaki strelske družini.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Štolfa — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predel 2.

Letna naročnina 500.— din, polletna 250.— din, četrletna 130.—

Vaš Vane